

Jelige: Mazsorett

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	2
Bevezetés	3
1. Az ámok alapkérdései	5
1.1.Eredete, alakulása	5
1.2.Szóhasználat	8
2. Az ámokfutás, mint jelenség definiálása.....	10
3. Rizikófaktorok.....	12
3.1.A személyben rejlő okok	13
3.2.Kockázati tényezők a családban	14
3.3.A média és a hírközlés szerepe.....	16
4. Az ámokfutás a hatályos szabályozás tükrében	21
4.1.A cselekmény Btk. szerinti minősítése.....	21
4.2.A minősített esetek	23
4.2.1.Az előre kiterveltség	24
4.2.2.Több ember sérelmére történő elkövetés	25
4.2.3.Több ember életét veszélyeztetve történő elkövetés.....	26
4.3.Fegyveres elkövetés	27
4.4.Elhatárolás a sorozatgyilkosságtól	28
4.5.A büntethetőség kérdése.....	31
5. Ámokfutások Magyarországon	33
5.1.Lövöldözés a Teréz körúti McDonald's gyorsétteremben	33
5.2.„Angyali nyugalmat” érzett a pécsi egyetemi lövöldöző	35
5.3.A magyarbánhegyesi ámokfutó	40
Összegzés	42
Bibliográfia.....	44
Jogszabályok jegyzéke	45
Internetes források	45

Bevezetés

A dolgozatom felépítése során törekszem arra, hogy egy olyan átfogó és lényegre törő tanulmányt alkossak az ámokfutásról, mint élet ellen irányuló cselekményről, ami alapján azok is érdeklődéssel tekinthetnek bele a témakörbe, akik eddig pusztán a médiából, hírekből informálódtak a témáról.

Ahogy a dolgozat címe is mutatja, arra törekedtem, hogy megértsem az érthetlent. Azokat az okokat, amelyek egy ilyen jelenséget előidézhetnek. A dolgozat interdiszciplináris: kriminológiai, kriminalisztikai, kultúrantropológiai, szociológiai és pszichológiai megközelítésmódokat is tartalmaz.

A forrás keresése során szembesültem azzal, hogy hazai szakirodalom alig található az általam választott témában, s ez még inkább ösztönzött arra, hogy ezt a témát alaposan körüljárjam. Az ámokfutás egyfajta „rést” képez a magyar kriminológiában, ugyanis még egységesen kimunkált fogalma sem létezik.

Szakirodalomként használtam fel folyóiratok tanulmányait, illetve a témakört érintő tudományos cikkeket idegen nyelven, valamint mind papír alapú, mind internetes forrásanyagokat.

Az ámokfutás témakör megközelíthető szociológiai, jogi, illetve lélektani oldalról is. A téma kidolgozása során a jogi vonalat fogom hangsúlyozni. A szakirodalom elkülöníti - kvázi speciális változatnak tekinti - az oktatási intézményekben elkövetett, a köznap értelemben „iskolai ámokfutás”-nak emlegetett cselekményeket. Mivel a célom az átfogó bemutatás, erre az aspektusra munkámban részletesen nem térek ki.

Az első fejezetben az ámok eredetét és kialakulását vizsgálom, majd rátérek a szóhasználatra és a fogalom konkrét meghatározására is. Ezt követően kerül sor az ámokfutás definiálására, 4 különböző szerző által kimunkált fogalmon keresztül.

Az ámokfutás rizikófaktorainak elemzése során 2 nagyobb csoportot különböztetek meg, a személyben, illetve a családban rejlő okokat kategorizálom. A befolyásoló tényezőknél kerül továbbá rögzítésre a médiakörnyezet, illetve a hírközlés szerepe is.

Mint ahogy a dolgozatom címe is jelzi, kitérek az ámokfutás büntetőjogi vonatkozásaira is. Vizsgálat alá veszem a Büntető Törvénykönyvben rögzített emberölés tényállását, ugyanis az ámokfutás ilyen élet elleni cselekménynek minősül. A tételes jog ismertetése után az emberölés 3 minősítő körülményét részletezem, melyek a következők:

az előre kitervelten, a több ember sérelmére történő, valamint a több ember életét veszélyeztetve történő elkövetés.

Mivel a legtöbb ámokfutást lőfegyverrel követik el, szükségesnek láttam, hogy a fegyveres elkövetés büntetőjogi jelentőségét is bemutassam.

Több ember sérelmére elkövetett élet elleni támadások közé sorolható az ámokfutás is, hiszen az elkövető legalább 2 ember megöléséért felelős. Ilyen élet elleni cselekmény még a sorozat- és a tömeggyilkosság. Egy alfejezet részeként elhatárolást végzek az említett cselekmények között.

A dolgozatomat 3 Magyarországon történt ámokfutás bemutatásával zárom. Az esetek vizsgálatát mindig az ámokfutás rövid leírásával kezdem. Ezt követően az elkövető büntetőjogi felelősségre vonásának körülményei kerülnek ismertetésre. Abban az esetben, ha már született jogerős bírósági döntés, arról is feltétlenül szót ejtek.

Bízom benne, hogy egy olyan dolgozatot sikerült készítenem, amely sokak számára átfogó és érdekes bemutatást nyújt az ámokfutás jelenségéről.

1. Az ámok alapkérdései

„Az ámokfutás olyan történet, amely kikerülhetetlen és elfelejthetetlen bárki számára, aki hall róla, mivel brutalitásával bepillantást enged az emberi lélek útvesztőinek legsötétebb zsákutcáiba, anélkül azonban, hogy az e zugokhoz vezető utat megmutatná.”

(Dr. Kulcsár Gabriella)

1.1. Eredete, alakulása

Nehéz olyan cselekményről írni vagy egyáltalán definiálni, aminek még az elnevezését tekintve sincs egyetértés. Kezdetben az ámokfutásoknak valószínűleg két fajtáját ismerték: az egyéni és a harci/katonai típust. Az utóbbi jelent meg időben hamarabb, s ennek sablonjaként jött létre a hétköznapiakban megtalálható egyéni változat. Ezt azonban minden kétséget kizáróan sem megállapítani, sem bizonyítani nem lehet.

Európát az ámokfutásokról elsőként az indiai partvidéken hajózó portugálok „tudósították”. John D. Gimlette volt a XX. század folyamán a maláj kultúra legnagyobb szakértője. Az általa írt orvosi szótár szerint az ámok állítólag a maláj kalózok csatakiáltásából eredeztethető, melynek lényege, hogy az érintett személy harc közben hal meg.¹ Van olyan beszámoló is, mely szerint léteztek úgynevezett elit harcosok, s ők képezték az ámokfutás harmadik formáját. Halálfélelem nélkül néhány ezren egy egész haderővel szembe mertek szállni.² Mindezt azonban ellenszolgáltatásért vállalták, e cselekményekért komoly anyagi juttatásokban részesítették őket.

¹ <http://books.google.hu/books?id=tnPkFDU8orEC&pg=PA177&lpg=PA177&dq=pirate+war-cry+amok&source=bl&ots=3Zr2ZXD0eo&sig=pIlq-PP0QxJ6kBrLgNTAP3qVUGA&hl=hu&sa=X&ei=rBFFVInOCaHj7QaFmIDADQ&ved=0CCMQ6AEwAQ#v=onepage&q=pirate%20war-cry%20amok&f=false> (megtekintés ideje: a továbbiakban: m. i. 2014.09.26.)

² Robert Brumme: Amok: Amokläufe Jugendlicher an ihren Bildungseinrichtungen. Grin Verlag, Norderstedt, 2007, 5. o. Hivatkozta: Dr. Kulcsár Gabriella: Az iskolai ámokfutások etiológiája és a prevenció lehetőségei

[http://doktori-](http://doktori-iskola.ajk.pte.hu/files/tiny_mce/File/Vedes/Kulcsar_Gabriella/Kulcsar_Gabriella_Ertekezes_nyilvanos_vedesre.pdf)

[iskola.ajk.pte.hu/files/tiny_mce/File/Vedes/Kulcsar_Gabriella/Kulcsar_Gabriella_Ertekezes_nyilvanos_vedesre.pdf](http://doktori-iskola.ajk.pte.hu/files/tiny_mce/File/Vedes/Kulcsar_Gabriella/Kulcsar_Gabriella_Ertekezes_nyilvanos_vedesre.pdf) (letöltés ideje: 2014.07.06.) (a továbbiakban: Kulcsár I.) 10. o.

Az „ámok, ámok” felkiáltást a katonák használták azelőtt, mielőtt harcba indultak. Mindezt azért, hogy az ellenségben tudatosuljon, hogy mennyire elszántak, még a saját életüket is képesek feláldozni.³

Gaspar Correa portugál utazó volt az a személy, aki az ámokfutások katonai változatának szemtanúja lehetett. Elmondása szerint az 1503-as évek környékén a tanúja volt egy malabár szigetek katonai ütközetnek, ahol azt tapasztalta, hogy azok a katonák, akik túléltek a vezetőjüket, megdöbbentő viselkedést tanúsítottak. Kopaszra borotválták a fejüket, az ellenség falvaiban mészárolni kezdtek, mindaddig, amíg őket valaki el nem pusztította. Úgynevezett „amoucos”-szá váltak, hogy elkerüljék a szégyent, valamint az elveszített becsületüket újból visszaszerezzék.⁴

Az individuális ámokfutások legelső leírását Magellán sógora, Duarte Barbosa készítette, aki az 1500-as évek elején indult nagybátyjával Indiába. Tizenhat évet töltött a partvidéken, majd miután visszatért, naplófeljegyzéseiből könyvet írt. Említést tesz egy Malacca nevű városról, ahol sok Jáva szigetek ember élt, s ahol magát az ámokfutást, mint jelenséget megfigyelte. A város lakói között voltak olyan férfiak, akik súlyos betegségük alkalmával fogadalmat tettek, hogy ha meggyógyulnak, saját elhatározásukból fogják keresni a halált. A felépülésük után tört vesznek magukhoz, az utcára mennek, s akivel csak találkoznak, megölik, nemtől és életkortól függetlenül, mintha mindannyian meg lennének örülve. Ezt az öldöklést addig végzik, míg valaki őket el nem pusztítja. Ezeket a férfiakat nevezték amuconak, ugyanis amikor a lakosság észlelte, hogy mekkora a baj, „amuco, amuco” hangos kiáltással próbálták egymást figyelmeztetni. H. E. J. Stanley egy spanyol verzió alapján fordította angolra Barbosa könyvét, s szerinte egyértelműen megállapítható, hogy az ámokfutás jelensége valójában hindu eredettel rendelkezik, s hajdan istenek imádásával volt összefüggésben.⁵

Nemcsak a hindu kultúrában volt ismert az individuális változat, hanem a maláj kultúrkörben is. Ez a forma akkor valósult meg, amikor egy súlyos traumát átél, esetleg tekintélyét is elvesztett férfi a problémájára, kétségbeesett helyzetére más megoldást nem

³ Brumme: i.m. 5. o. Hivatkozta: Kulcsár I. 10. o.

⁴ Uo. 4. o. Hivatkozta: Kulcsár I. 9-10. o.

⁵ <http://www.phrases.org.uk/meanings/run-amok.html> (m. i. 2014.10.14.)

talált, csak a céltalan öldöklést. Amikor készek érezte magát, az utcára ment és leszúrt minden útjába kerülő embert. Ezt tette mindaddig, amíg őt is meg nem ölték.⁶

1772-ben már James Cook kapitány is írt az általa megfigyelt ámokfutásról, mely traumatikus élményhez, valaminek az elvesztéséhez kötődött. Az általa megfigyelt ámokfutás esetében az elkövető előbb ópiummal bódította el magát, s ezután azoknak az embereknek az életét próbálta kioltani, akik neki valamilyen módon ártottak, vagy akár csak az útjában álltak.⁷ A maláj nép más oldalról közelítette meg a jelenséget. Pusztán a mitológiával magyarázták és akaratlan viselkedésnek tulajdonították, amit egy tigris rossz szelleme okozott. Amikor a „szellem” megszállt valakit, az elkövető öntudatlan állapotba került és így tanúsított erőszakos viselkedést. Emiatt a természetfeletti indok miatt a viselkedést úgymond „tolerálták”, függetlenül attól, hogy mekkora volt az ámokfutó által okozott pusztítás.⁸

A feljegyzések és a beszámolók igazolták, hogy az ámokfutás a társadalmi rendszer része. Annak ellenére, hogy eltűrték, azért próbáltak védekezni ellene. Idővel az ámokfutásokhoz való viszonyulás is átalakult, s ebben nagy szerepet játszott a gyarmatosítók megjelenése. Az elkövetők már bűnözőknek számítottak, így aki életben maradt, azt bíróság elé állították. Az ámokfutókat pszichiátrián helyezték el. Mindezt alátámasztja egy 1976-ban készült kutatás. Összesen 21 maláj származású ámokfutót elemeztek, s közülük mindegyiket pszichiátrián helyezték el.⁹

Napjainkra egyértelművé vált, hogy az ámokfutás jelensége nem egy adott kultúrkörhöz kapcsolódik, hanem megfigyelhető az egész világon. A nyugati világban egy speciális változat is érzékelhető, melyet iskolai ámokfutások terminológia alatt emlegetnek.

Egy londoni pszichiáter (Jin-Inn Teoh) már 1972-ben kifejtette, hogy az ámokfutás egy széles körű, egyetemleges jelenség, és akármelyik nemzetnél előfordulhat. A kultúra

⁶ Brumme: i.m. 6. o. Hivatkozta: Kulcsár I. 11. o.

⁷ <http://www.phrases.org.uk/meanings/run-amok.html> (m. i. 2014.10.14.)

⁸ www.monsterku.com/malaysian-ghosts.html (m. i. 2014.10.05.)

⁹ <http://ajp.psychiatryonline.org/article.aspx?articleid=155163> (m. i. 2014.07.28.)

J. E. Carr – E. K. Tan: In search of true amok: Amok as viewed within the Malay culture. American Journal of Psychiatry 133, 1976, 1295-1299. o. Hivatkozta: Kulcsár I. 13. o.

csupán annyiban befolyásolja, hogy meghatározza az alkalmazott technikát, továbbá a fegyvert.¹⁰

1.2.Szóhasználat

Habár a jelenség szinte mindenhol létezett, leírására sokféle elnevezést alkalmaztak. A korábban említett Cook kapitány leírásaiban már olvashatjuk a „run amock” kifejezést.¹¹ Ennek ellenére Barbosa portugál utazó volt az első, aki konkrétan névvel illette a jelenséget. Nem sokkal később pedig univerzálisan is meghonosodott az „amouco”, illetve az „amuck” kifejezés, valamint az eredeti nyelvű (portugál) szövegből ismert „guanico” szó. Mivel Barbosa könyve teremtette meg az alapokat, ezért több nyelvre is lefordították. Az olasz fordításban „amulos”, a spanyol, illetve angol változatban pedig „amouco” szóval illették a cselekményt. A maláj „ganas” szó magyarra fordított jelentése „ember gyilkos”.¹²

Egy másik teória szerint maga az „amouco” szó is maláj eredettel bír, s valójában a „meng-amok” szóból ered.¹³ Utóbbinak a jelentése „rohanó örült, rohanó gyilkos”. A német pszichológia ebből a szóból alkotta meg az Amokläufer kifejezést.¹⁴

A XVII. századra a szóhasználatban már az „ámok” szó és ennek változatai váltak ismeretté. Az 1950-es éveket követően rendszeresen történtek hasonló esetek, legfőképp az Amerikai Egyesült Államokban. Így a kutatók is levonták a végső következtetést, egy globális jelenségről van szó, mivel nem konkretizálható egy adott államra, földrajzi területre, sőt még népcsoportra sem.

Mivel a jelenségről minimális a fellelhető szakirodalom, így nincs is kialakult magyar terminológiája, annak ellenére, hogy mindig törekedtek egy általánosan is használható szakkifejezés megalkotására. Legkézenfekvőbb az ámok vagy ámokfutás kifejezések alkalmazása lett volna, ám ezek használatáról megoszlott a kutatók véleménye. Ellenvetésüket azzal magyarázták, hogy a mindennapi életben ezen kifejezések

¹⁰ Manuel L. Saint Martin: Running Amok: A Modern Perspective on a Culture-Bound Syndrome
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC181064/> (m. i. 2014.09.20.)

¹¹ <http://www.phrases.org.uk/meanings/run-amok.html> (m. i. 2014.09.18.)

¹² The book of Duarte Barbosa. Ford: Mansel Longworth Dames. First published: London, 1918-21, Second Reprint: New Delhi, 2002, 177-178. o. Hivatkozta: Kulcsár I. 13-14. o.

¹³ <http://dudenbuch.blog.hu/2010/12/05/amok> (m. i. 2014.07.28.)

¹⁴ Lovász Attila: Meng-amok

<http://ujszo.com/online/velemeney-es-hatter/2012/12/17/meng-amok> (m. i. 2014.09.28.)

alkalmazása túlságosan elterjedt, s a valódi jelentéstartalmánál bővebb értelemben használják. A büntetőjog abszolút nem használja a kifejezéseket, így precíz és szabatos definícióról sem beszélhetünk. A köznapi emberek mellett a média képviselői is a legkülönbözőbb helyzetekre alkalmazzák az ámok, illetve ámokfutás szavakat, legyen szó például egy autópályán száguldozó gépjárművezetőről.

2. Az ámokfutás, mint jelenség definiálása

Kezdetben a fogalom meghatározáson túl, magára az ámokfutás leírására törekedtek. John D. Gimlette a jelenséget 3 egymástól elhatárolható szakaszra osztotta. Eszerint az ámokfutás tépelődésből, gyilkos dühkitörésből, valamint céltalan öldöklésből áll, amit amnézia követ. S az ámok valójában egy olyan gyilkos támadás, ami váratlanul tör elő, s depressziós időszak előzi meg.¹⁵ Ezt a konklúziót egy maláj útja alkalmával vonta le, amikor lehetősége nyílt egy személyes elbeszélgetésre egy életben maradt ámokfutóval.

Az 1800-as évek közepétől pszichiátriai oldalról is kezdték vizsgálni a jelenséget, mégpedig esettanulmányokon keresztül. A tanulmányok alapján kirajzolódott, hogy az elkövetők nagy többségénél valamilyen mentális megbetegedés volt megfigyelhető.

Az 1950-es évektől fokozódtak az iskolai tragédiák, s pontosan emiatt még inkább szükségessé vált, hogy a jelenségre egy egységes, mindenki által használható definíciót alkossanak. Ehhez hozzájárult az is, hogy az ámokfutás sem a statisztikákba, sem pedig a hivatalos bünygyi rendszerekbe nem került bele.

A következőkben négyféle fogalom megközelítés kerül ismertetésre.

Lothar Adler volt a legelső kriminológus, aki német nyelven végzett kutatásokat a jelenségről. Ámokfutásokról szóló sajtóközleményeket vizsgált 1980. január elseje és 1989. augusztus 30. napja közötti időintervallumban. Amikor az ámokfutást definiálta, az „Amoktat” szót használta. Úgy véli, hogy az „Amoktat” olyan cselekmény, ami legalább egy ember halálát okozhatná vagy okozza is, s melynek elkövetésekor az elkövető még a saját életét sem tartja szem előtt. Az elkövetésre nem jellemzőek sem a vallási, sem pedig a politikai vagy etnikai motívumok. Az elkövető viselkedése pedig a kívülállók számára indulatrohamnak látszik.¹⁶

J. Hoffmann meghatározása szerint az ámokfutás egy olyan, a külvilág számára váratlan cselekmény, mely több személy megsebesítésére, illetve megölésére irányul.

¹⁵

http://books.google.hu/books?id=_XhcAgAAQBAJ&pg=PA428&lpg=PA428&dq=Gimlette+amok+amnesia&source=bl&ots=oyLYaubzPA&sig=w2iz2ftjQZN4KWsOIPgUrK97iOs&hl=hu&sa=X&ei=oDJFVMf_BqOY7galkIDoCw&ved=0CCkQ6AEwAQ#v=onepage&q=Gimlette%20amok%20amnesia&f=false (m. i. 2014.09.23.) 428. o.

¹⁶ Benjamin Faust: School shooting. Jugendliche Amokläufer zwischen Anpassung und Exklusion. Psychosozial Verlag, Wetzlar, 2010, 20. o. Hivatkozta: Kulcsár I. 27-28. o.

Emellett a definíció eleme az is, hogy a végrehajtott cselekménysor részben nyilvános helyen zajlik le.¹⁷

Rebecca Bondü és Herbert Scheithauer a fogalom meghatározásán túlmenően három változatot differenciált: a school shootings kifejezésként ismert iskolai ámokfutást, a munkahelyi ámokfutást, végül pedig a „klasszikus” ámokfutást.¹⁸ A közösen alkotott definíciójuk szerint az ámokfutás: magányos elkövető által végrehajtott több emberen elkövetett emberölés, vagy legalább ennek a cselekménynek a kísérlete. Az ámokfutó személyesen mindig a cselekmény helyszínén tartózkodik, mely részben nyilvános hely, valamint olyan eszközt/ fegyvert használ, amely alkalmas halálos sebesülés kiváltására.¹⁹

Wilhelm Heitmeyer szerint az ámok: egy bosszú, aminek azonban nincs politikai motivációja. Végcélja nem más, mint más személyek megölése. Az ámokfutó jellemezően nem személyes ok alapján választja ki az áldozatait, kivételt képeznek azok az ámokfutások, amelyeket családon belül hajtottak végre.²⁰

Hazánkban sincs egységesen elfogadott, kimunkált fogalma az ámokfutásnak, azonban a külföldön előforduló esetek alapján fel lehet sorolni néhány definíciós jegyet. A következő ismertetőjegyek segítenek a jelenség behatárolásában: előre megfontolt szándékkal, több emberen elkövetett emberölés büntettéről van szó, ahol a sértettek kiválasztása az esetek nagy részében a véletlen műve, a cselekmény pedig nyilvános helyen történik.²¹

¹⁷ Jens Hoffmann: Amok – ein neuer Blick auf ein altes Phänomen

http://www.i-p-bm.com/images/stories/pdf/amok_ein%20neuer%20blick.pdf (m. i. 2014.10.13.) 3. o.

¹⁸ Herbert Scheithauer – Rebecca Bondü: Amoklauf und School Shooting

http://www.v-r.de/pdf/titel_leseprobe/1006452/978-3-525-40435-5.pdf (m. i. 2014.10.10.) 24. o.

¹⁹ <http://elearn.hawk-hhg.de/projekte/medienidentitaet/pages/diskurs/amok-und-medien/i-allgemeiner-teil/definition.php> (m. i. 2014.09.27.)

²⁰ Karl Weilbach i.m. 24. o. Hivatkozta: Kulcsár I. 29. o.

²¹ Kövér András – Kulcsár Gabriella: Kerekasztal-beszélgetés az ámokfutás jelenségéről. Ügyészek Lapja, 2010/5. 36. o.

3. Rizikófaktorok

A legtöbb ember, amikor egy ámokfutás hírére meghallja, megpróbál magyarázatot találni a cselekményre, talán éppen az elkövetés brutalitása, illetve váratlansága miatt. Azonban indokot találni nehezebb, mint gondolnánk. Nem magyarázható meg ugyanis egyetlen okkal, hogy mi az, ami kiváltja, előidézi az ilyen támadásokat. Az okok rendszerének meghatározása viszont a sikeres megelőzés szempontjából elengedhetetlen.

Rizikófaktor alatt azokat a kockázati tényezőket értem, amelyek jelenléte növeli az ámokfutás elkövetésének a valószínűségét.

A részletes elemzést megelőzően fontos tisztázni, hogy soha nem elegendő egy tényező az ámokfutás megvalósulásához, továbbá nincs szükség minden egyes tényező jelenlétére ahhoz, hogy a borzalom megtörténjen. Egyértelmű okokról pedig abszolút nem is beszélhetünk.

Az Egyesült Államokban a '80-as, '90-es években egy új szakterület alakult ki, amit „Threat Management”-nek neveznek, magyarul fenyegetéskezelésként fordítható. Célja az intervenció, a krízisfolyamat időben történő felismerése, valamint a közbeavatkozás. A potenciális elkövető, illetve környezete védelméről, s arról szól, hogy egy visszafordíthatatlan és helyrehozhatatlan cselekményt megakadályozzanak. Mivel nem határozható meg egy közös, általános, minden ámokfutóra ráillő személyiségprofil, ezért célravezetőbb, ha az emberek azzal vannak tisztában, hogy melyek azok a jelek, amelyek észlelése esetén mindenképpen oda kell figyelniük a személyre. Az említett veszélyjelzők felbukkanhatnak a személy kommunikációjában (például erősen fejezi ki a fantáziáit, mind verbális, mind pedig nonverbális módon; erőszakkal vagy öngyilkossággal fenyegetőzik), illetve viselkedésében (például fegyvert szerez be és el is viszi az iskolába, visszahúzódnak jellemzi és elszigetelődik, a környezetével szemben erőszakot alkalmaz) és obszesszióiban (például szélsőséges mértékű foglalkozás a halál és pusztítás gondolatával, állandóan igazságtalanság érzete van).²² Az obszesszió pszichopatológiai fogalom és egy ellenállhatatlan érzés vagy gondolat megmaradását jelenti, amelyet logikai úton a tudatból nem lehet kiiktatni. Ehhez gyakran szorongás is társul.

²² Kulcsár Gabriella: Megelőzhetőek-e az iskolai ámokfutások?. Belügyi Szemle, 2011. évi 6. szám, 54-55. o. (a továbbiakban: Kulcsár II.)

Különbséget lehet tenni a lehetséges okok között az alapján, hogy az elkövető személyéhez, vagy közvetlen környezetéhez (elsődlegesen a családjához) kapcsolódnak. A továbbiakban ez a két csoport kerül kifejtésre.

3.1. A személyben rejlő okok

Az időszzerű kutatások szerint a magatartási zavarral küzdő felnőtt személyek esetén ezen zavarok kialakulásában jelentős szerepe van az úgynevezett örökletes biológiai adottságoknak. Rendszerint a hajlam az, ami öröklődő, ezért nagyobb a zavar kialakulásának a valószínűsége. Ez az ember öröklődés által meghatározott sérülékenységet jelenti, amit szakszóval vulnerabilitásnak nevezünk.²³ Mindezek ellenére nem jelenthető ki, hogy az átokfutás elkövetésére való hajlam is öröklhető lenne.

Egy átokfutás elkövetése után rendszerint az elkövető mentális egészségét vonják kétségbe, ami nem meglepő, hiszen a cselekmény egyik jellegzetessége, hogy előre nem észlelhető, így felkészülni sem lehet rá.

Az egyénhez kapcsolódó befolyásoló tényezőket 5 csoportba sorolhatjuk. Ezek a következők: mentális állapotok, személyiségjellemzők, leaking, mint „kiszivárogtatás”, negatív életesemények, illetve az érdeklődési kör.²⁴

Első csoportot képezik a mentális állapotok. Ide tartozik a depresszió, a személyiségzavar, az öngyilkossági és serdülőkori természetes krízisállapot, illetve a pszichózis. (Ez utóbbi azt jelenti, hogy a személy elveszíti kapcsolatát a világgal, olyan dolgokat észlel, valamint olyan dolgokat hisz el, amelyek nem valóságosak.²⁵)

Az a személy, akinél a következő személyiségjegyek megfigyelhetők, nagyobb valószínűséggel fog átokfutást elkövetni, mint azok, akiknél ezek a jegyek nem lelhetők fel. Ilyen az együttérzés hiánya, a konfliktuskerülés, bizalmatlanság a külvilággal szemben, magas elvárások támasztása mind saját magával, mind pedig másokkal szemben, beszűkült és erőteljes fantázia, sikertelen kapcsolatteremtési készség, illetve érzelmek és indulatok kifejezésének problémája.²⁶

²³ Tringer László: A család szerepe a lelki egészség megőrzésében és helyreállításában <http://www.magyarpaxromana.hu/kiadvanyok/csalad/tringer.htm> (m. i. 2014.09.16.)

²⁴ Kulcsár I. 48-49.o.

²⁵ Dr. Veress Dóra: Mi az a pszichózis?

<http://elmedoktor.hu/skizofrenia/mit-jelent-az-hogy-pszichozis/> (m. i. 2014.09.19.)

²⁶ Kulcsár I. 48. o.

Legcélszerűbb itt szót ejteni a leakage- jelenségről, ami nem csupán az ámokfutásoknál, hanem az öngyilkosságoknál is megfigyelhető. Az angol kifejezés arra utal, hogy az elkövető a tervét még a cselekmény kivitelezése előtt „kiszivároztatja”, tehát igyekszik azt a nagy nyilvánosság elé tární. A különbség csupán annyi, hogy öngyilkosság esetén „cry for help” kifejezés a használatos.²⁷ Ezt az „információszezőttetés”-t az elkövető részéről igenis komolyan kell venni. Megnyilvánulhat a fenyegetés közvetlenül, illetve közvetetten is, illetve verbális és nonverbális formában.²⁸ Számtalan ámokfutó a cselekmény végrehajtása előtt valamilyen formában, akár egy interneten közzé tett bejegyzésen, rajzon, vagy videón keresztül, de előre jelezte a borzalmas tervét.

Kockázati tényezőnek minősül továbbá a fegyverek iránti túlzott érdeklődés, emellett különböző fegyverek gyűjtése. Az érdeklődési körrel összefüggésben itt említendő még meg a korábbi ámokfutások iránti érdeklődés, szélsőséges világnézetek követése, valamint erőszakos videojátékok használata. Elegendő azonban egy negatív életesemény, amely olyan traumatikus hatást vált ki az elkövetőből, hogy véglegesen az ámokfutás elkövetéséhez irányítja. Iskolai ámokfutások esetén az iskolából történő eltanácsolás is lehet ilyen hatással az elkövetőre.²⁹

Az (iskolai) ámokfutások legtöbbször egy meghatározott modell alapján játszódnak le. A cselekményt megelőző időben az elkövető egyre inkább elhagyatottnak érzi magát. A családjában sem lel igazán nyugalmat, és a vele szemben támasztott elvárások is magasak. Az elkövetőre jellemző, hogy barátságot nagyon kevés személlyel ápol, s ha van is barátja, a vele való viszonya nem mondható bensőségesnek.

3.2. Kockázati tényezők a családban

Sajnálatos tény, hogy nem mindenkinek adatik meg az, hogy egészséges családi környezetben nevelkedjen. Pedig köztudott, hogy a családnak rendkívül fontos szerepet kellene betöltenie minden személy életében. Nem csupán azért, mert társas lények vagyunk, hanem mert az elsődleges szocializáció helyszíneként is funkcionál.

²⁷ Kulcsár II. 55. o.

²⁸ Kulcsár I. 48. o.

²⁹ Uo. 49. o.

Más kultúrákhoz hasonlóan, hazánkban is a család jelenti a személy természetes közegét. Itt adódik meg a lehetőség arra, hogy harmonikus felnőtté váljon az ember. Tringer László rendkívül jól fogalmazott akkor, amikor kijelentette: „Az „egészséges” társadalom nem „egészséges” egyének összessége, hanem harmonikus családok és közösségek szerves rendszere.” kihangsúlyozva ezzel a család létfontosságát.³⁰

Mint már említettem, nem lehet egyértelmű okot felmutatni, mi az, ami kiváltja az ámokfutásokat. Nem mondható az sem, hogy egy csonka családban nevelkedett személy nagyobb eséllyel követ el élet elleni bűncselekményeket, mint azon embertársai, akik teljes családban nőnek fel. Egy ilyen jellegű cselekménynél a laikusok hajlamosak arra a következtetésre jutni, hogy az elkövető szülei is legalább annyira felelősek az elkövetésért, mint maga az ámokfutó, mert nem részesítették megfelelő neveltetésben az elkövetőt, vagy pedig kiskorában állandóan elhanyagolták. Ez a „bűnbak” keresés leginkább az iskolai ámokfutások után fordul elő.

Nem okolhatóak kizárólag a szülők. Bár tény, hogy a törődés hiánya megmutatkozik a nem megfelelő szocializációban, valamint a későbbi gondolkodás- és viselkedésmódban, hiszen ezek legtöbbször a társadalom követelményeivel, illetve elvárásaival ellentétesek.³¹ Az elhanyagolás mellett a gyermekkorukban bántalmazott felnőtteknél nagyobb a valószínűsége, hogy pszichiátriai betegségek alakulnak ki.³²

Aggodalomra adhat okot, ha a család már nem tudja betölteni az eredeti rendeltetését. Amikor hiányzik az intimitás a szülő és gyermek között, továbbá nincs meg a megfelelő kommunikáció sem, és a szülők is a gondok megoldása helyett inkább a hárítást választják.

Mind kriminológiai, mind pedig szociológiai vizsgálatok alátámasztották, hogy már az iskolai oktatás során jelentkeznek a deviáns viselkedés első jelei. Mindez azzal magyarázható, hogy a gyermek a családja értékrendjétől eltérő viselkedésformákat és

³⁰ Tringer László: A család szerepe a lelki egészség megőrzésében és helyreállításában <http://www.magyarpaxromana.hu/kiadvanyok/csalad/tringer.htm> (m. i. 2014.09.18.)

³¹ Hornyák Szabolcs: A gyermekkorúak bűnözése és megelőzésének lehetőségei. In: Pécsi Határőr Tudományos Közlemények II. (Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán) Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, Pécs, 2003, 132. o.

³² Révész György: Erőszak az iskolában.

<http://old.btk.pte.hu/tanszekek/pszichol/letolt/Eroszak%20az%20iskolaban.pdf> (m. i. 2014.09.17.) 17. o.

normákat ismer meg. Abban az esetben pedig, ha a családban megszokott normáktól eltérnek az újak, konfliktus alakulhat ki.³³

3.3. A média és a hírközlés szerepe

Különbséget kell tenni makro-, illetve mikrokörnyezeti hatások között. Előbbi alatt azok az össztársadalmi jelenségek értendők, amelyek befolyást gyakorolnak a gyermek- és fiatalok bűnözés alakulására. Utóbbira az jellemző, hogy a gyermekek közvetlen környezetében hat, s fontossága több okkal együtt értékelendő.³⁴

Napjainkban a mikrokörnyezeti rizikófaktorok közé tartozik a média és a személyek felé közvetített nagymértékű agresszivitás, illetve erőszak.³⁵

A média szó a latin „medium” szó többes száma. A kifejezés három dolgot jelent, eredetileg a közvetítő közegek összességét. Egy másik értelmezés szerint a mondanivaló kifejezésére használt fórumok, a sajtó, a televízió, a rádió kifejezési formáiban létrejött nyilvános fórumok összessége, ideértve a magazinokat, képregényeket és videojátékokat is. Végül harmadik értelemben a rádiózás és a televíziózás műsorszolgáltatásainak összességét értjük alatta.³⁶

Kulcsfontosságú megemlíteni a tömegtájékoztatási eszközök és a kulturális tényezők társadalmi környezetre gyakorolt hatását, hiszen mindenki érzékelheti, hogy a híradásokban és más műsorokban is túlzottan sokszor jelenik meg az erőszak. Mindez ahhoz vezetett, hogy az emberek a konfliktusok feloldására az erőszakos érdekvényesítést látják egyedüli megoldásnak. Azoknak a gyermek- és fiataloknak pedig, akiknek a közvetlen környezetében, esetleg a családjában a hétköznapiak során is jelen van az erőszak, könnyen beépül a fent említett helytelen gondolkodásmód a még formálódó személyiségükbe.³⁷

Egy 2002-es ORTT-vizsgálat eredményei azt tükrözték, hogy a televíziós műsorokban az erőszakot tartalmazó műsorok aránya meghaladta az 50 %-ot. A kutatás

³³ Dr. Vavró István: A gyermek-és fiatalkori bűnözés. In: Kriminológiai Közlemények 59. (Szerk.: Domokos Andrea) Magyar Kriminológiai Társaság, Budapest, 2001, 51-52. o.

³⁴ Hornyák: i.m. 130. o.

³⁵ Hornyák: i.m. 133. o.

³⁶ Krokovay Zsolt: Médiaetika. L' Harmattan Kiadó, 2004

<http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/mediaetika-mediaetika/ch01.html#id464098> (m. i. 2014.09.25.)

³⁷ Vavró: i.m. 52-53. o.

erőszakosnak minősítette azokat az eseményeket, melyekben az erőszak forrása vagy áldozata emberi szereplő volt, valamint amelyek során állatokban és emberekben sérülés, a tárgyakban és a környezetben pedig károk keletkeztek, továbbá, amelyekben erőszakra utaló magatartás volt tapasztalható.³⁸

Sajnálatos módon sok időt töltenek a gyermekek a televízió előtt. Így merült fel az állami szervek, valamint különböző társadalmi szervezetek oldaláról az igény arra, hogy szabályozással kényszerítsék a televíziók szerkesztőit az erőszakos műsorok számának csökkentésére, valamint azok olyan időben történő sugározására, amikor a gyermekek nem néznek tévét.³⁹ Véleményem szerint ez sem jelent biztos megoldást, hiszen a XXI. században szinte már mindegyik gyermeknek van saját televíziója. Egy alkalommal, amikor édesanyámat, aki óvodapedagógus meglátogattam a munkahelyén, döbbsentem tapasztaltam, hogy az alig 3 éves gyerekek már tablettel járnak az óvodába.

Mivel információs társadalomban élünk, nem meglepő, hogy számunkra a „valóságot” elsődlegesen a médiumok közvetítik. Az események javarésze a média által alkotott szövegekörnyezetben és a média mechanizmusa révén adunk értelmet. A kriminalitásról szerzett ismereteinket is elsősorban a tömegtájékoztatáson keresztül szerezzük meg. A bűnözés médiában történő ábrázolása pedig befolyásolja a bűnről és a devianciáról alkotott véleményünket. Jelentős szerepe van a médianak, ugyanis meghatározza, hogy az emberek a bűncselekmények közül melyiket tartják a legfontosabbnak vagy a legjellemzőbbnek. Emellett bizonyos esetek jelentőségét és gyakoriságát eltúlozva ábrázolja.⁴⁰

Köztudott, hogy a bűnügyekről szóló tájékoztatásokat túlnyomó részben az erőszakos jellegű cselekmények uralják. A hírekben és a média általi bűnmegjelenítésben pedig az erőszak jellemzően felülreprezentált.⁴¹

Kubrin és Pollak egy washingtoni újság, illetve egy televízió híradó bűnügyi tárgyú híradásait tanulmányozta 2005. október és december közötti időszakban. Az ugyanarról az ügyről szóló írott, illetve elektronikus médiahíreket vizsgálták. Elemzésük célja az volt, hogy kiderítsék, a különböző médiumoknál hogyan történik a hírek feldolgozása.

³⁸ Hornyák: i.m. 133. o.

³⁹ Hornyák: i.m. 134-135. o.

⁴⁰ Gyurkó Szilvia – Virág György: A bűn és a gyermekek ábrázolása a médiában. In: Kriminológiai Tanulmányok 46. (Szerk.: Virág György) Országos Kriminológiai Intézet, Budapest, 2009, 251. o.

⁴¹ Gyurkó – Virág: i.m. 253. o.

Vizsgálatuk eredményeként azt állapították meg, hogy mindkét médiatípus szinte szenzációként kezelte a fiatal- vagy gyermekkorú személyt érintő bűncselekményeket.⁴²

Alapvető különbség van ugyanis a két médiatípus hírkezelési-, és hírtálalási gyakorlata között. Az írott média – gondolok itt az újságokra – az ideákra fókuszálnak, ezzel szemben a televízió a megjelenésre, az érzésekre, illetve hangulatra koncentrálnak.⁴³

Hazánkban 2006-ban az Országos Bűnmegelőzési Bizottság által támogatott kutatás tíz évre visszamenőleg vizsgálta a legnagyobb médiavisszhangot kiváltó eseteket (például: Simek Kitti-ügy, Kocsis Franciska-ügy, szécsényi gyerekgyilkosság). Megállapították, hogy a hírtermelés a bulvármédiában a legnagyobb arányú. Abban az esetben, ha nincs elegendő hír vagy hírforrás, akkor az újságíró csinál. A saját maga által megjelölt forrásokra hivatkozik, hiszen a hír hitelességét alá kell támasztani valamivel. Kimutatták továbbá, hogy a hírekben a bűnelkövető (gyermek) személyiségét általában a következő jellemzőkkel írják körül: iskolai problémákkal küzd, ellentmondásos a személyisége, rendezetlen a családi háttere. A hírek többségében összemosódik a magán- és közszféra határa, így nemcsak a gyermek, hanem a teljes családja vagy esetleg lakókörnyezete is a média középpontjába kerül.⁴⁴

Nem hangsúlyozható eléggé, hogy mennyire gyakoriak a bűncselekményekről, illetve szabálysértésekről szóló híradások. Az írott sajtóban minden tizedik, míg az elektronikus média hírműsoraiban már minden harmadik tudósítás ilyen jellegű.⁴⁵

Úgy tűnik, hogy az emberek bűnözésről alkotott véleményét a tömegtájékoztatás által közvetített képek alakítják, nem pedig a személyes tapasztalat. Ugyanez figyelhető meg a közbiztonság helyzetének megítélésénél is.⁴⁶

A média tájékoztatása által az emberek számára nyilvánvalóvá válik, hogy a bűn egy gyakori, nagy valószínűségű esemény. A média bűnabrázolója mindemellett azt közvetíti, hogy a bűnözés nem egy szokatlan, abnormális jelenség, hanem az életünk mindennapi része.⁴⁷

Az internet fejlődésének és elterjedésének köszönhetően napjainkban már bármilyen információhoz pillanatok alatt hozzájuthatunk, csak egy számítógép és internetkapcsolat

⁴² Uo. 254. o.

⁴³ Uo. 255-256. o.

⁴⁴ Uo. 256-257. o.

⁴⁵ Uo. 268-269. o.

⁴⁶ Uo. 270. o.

⁴⁷ Uo. 270-272. o.

szükséges hozzá. Ez azonban hátránnyal is jár, hiszen az internet bármikor veszélyforrássá válhat. Számtalan olyan tartalom érhető el, ami az egészséges lelki fejlődésre, valamint beállítódásra hátrányos behatást gyakorol. Sokszor hallani, hogy egy bűncselekmény végrehajtása előtt az elkövető az interneten „informálódik”. Így történt a pécsi egyetemista lövöldözése esetén is. Gere Ákos ugyanis a tettet megelőző napokban számítógépén többször is olyan internetes hírportálokra keresett rá, amelyek fegyverekről, ezek működéséről, illetve külföldi ámokfutásokról, tömeggyilkosságokról szóltak.⁴⁸

A fejezetrész elején már említettem, hogy a számítógépes videojátékok is beletartoznak a média fogalmába. Egy megtörtént eseten keresztül meg próbálom röviden bemutatni a videojátékok káros hatását.

2002 októberében Washingtonban, illetve Maryland és Virginia államban 3 hét alatt 16 gyilkosság történt. A gyilkosságok egy idő után egyre ritkábban, de nagyobb területi szórásban voltak észlelhetők. Az ismeretlen elkövetőt körgyűrűs orvlövésznek (beltway sniper) nevezték el, ugyanis valamennyi gyilkosságot a Washington környéki autópálya-körgyűrű közelében hajtották végre.⁴⁹

Az eredetileg John Allen Williams néven anyakönyvezett Muhammad 7 évig szolgált a Nemzeti Gárdában, majd a hadseregben és lövészként elismeréseket is szerzett. Kétszer házasodott, ám a második házassága is megromlott, még távoltartási végzés is volt ellene, a feleségével szemben tanúsított erőszakossága miatt. Ezt követően a házasságából született 3 gyermekét elrabolta és elköltözött velük. A szervek azonban elfogták és a gyermekek is visszakerültek az édesanyjukhoz. Muhammad ekkor ismerte meg Malvo édesanyját, aki hosszú időre rábízta a gyermeke gondozását. Muhammad és Malvo egy darabig hajléktalanszállókon élt. Malvo lényegében árvaként nőtt fel, semelyik szülőjéhez nem kötődött igazán és egy háztartásban sem élt velük. Muhammad a fiút sajátos neveltetésben részesítette, téli estéken még néha egy fához is hozzáláncolta, hogy ezzel ellenállóbbá tegye. Malvo az apját 5 és fél évesen veszítette el. Muhammad állandóan erőszakos videojátékokat játszatott vele, a fiú lényegében agymosáson ment keresztül. A védői is a

⁴⁸ Kátai Rafael: Egyetemi lövöldözés a bizottságvezető szemével. Belügyi Szemle, 2012. évi 6. szám, 137-138. o.

⁴⁹ Pap András László: Az autósztroda orvlövészei nyomában: adalékok az igazoltatás kriminalisztikai hasznosíthatóságához és a beszámíthatóság fogalmának kérdéshez. Belügyi Szemle, 59. évfolyam, 2011. évi 6. szám, 107-108. oldal

beszámíthatóságának hiányára, valamint a végletekig történő befolyásoltságára hivatkoztak.⁵⁰

Kétségtelen, hogy szerepet játszott a „család”, illetve az erőszakos videojátékok hatása abban, hogy a fiúból kegyetlen gyilkos lett. Azért idézőjelesen használtam a család kifejezést, mivel, amit Muhammad biztosított a fiú számára, semmiképpen nem egyezik meg a család alapvető funkciójával.

Úgy gondolom, a videojátékok egyébként is káros hatást gyakorolnak a fiatalokra, nem még akkor, amikor ezek erőszakos változatát használják. Régóta kutatják, hogy a szórakoztatóiparban és a médiában megjelenő erőszak, illetve ennek az ábrázolása mennyire befolyásolja az emberek agresszivitását.

Becslések szerint egy gyermek 5 és 15 éves kora között valamivel több, mint 13.000 erőszakos halált lát a televízióban, és ebben a magas számban még nincsenek is benne a rajzfilmek. Vizsgálatok szerint azok az agresszív tartalmú jelenetek és filmek, amelyeket a televízióban látunk, eltompítják az erőszakkal szembeni érzékenységünket. Van, aki ezzel magyarázza azt, hogy az emberek az utcán tapasztalható erőszak láttán teljes közönyösséget mutatnak. Kutatások is alátámasztják, hogy az olyan gyerekek, akik túl sok agresszív jelenetet néznek, kezdik egy idő után úgy gondolni, hogy a médiában látott erőszakos viselkedés a hétköznapiak része és problémák megoldására szolgálhat.⁵¹

⁵⁰ Uo. 109-111. oldal

⁵¹ Csányi Nikolett: Agresszió a médiában.

<http://www.pindur.hu/index.php/nevelunk/558-agresszio-a-mediaban.html> (m. i. 2014.09.27.)

4. Az ámokfutás a hatályos szabályozás tükrében

4.1. A cselekmény Btk. szerinti minősítése

A legsúlyosabb személy elleni bűncselekmény az emberölés, mely a 2012. évi C. törvény⁵² (a továbbiakban: Btk.) XV. fejezetében szabályozott élet, testi épség és egészség elleni bűncselekmények közé tartozik. Ilyen élet elleni cselekménynek minősül az ámokfutás is. Ez alapján az ámokfutásokra a Btk. 160. §-a az irányadó, tehát aki más megöl, büntett miatt 5 évtől 15 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A bűncselekmény jogi tárgya az emberi élet. Büntetőjogi értelemben az embertől származó, az anyaméhéből kivált lény létét jelenti.⁵³ Az Alaptörvény II. cikke deklarálja, hogy minden embernek joga van az élethez. Az élethez való jog korlátozhatatlan és abszolút jellegű.

Emberölés alatt csak a más személy életének megsemmisítése értendő. A Büntető Törvénykönyv nem tekinti emberölésnek az öngyilkosságot, ugyanis az emberölés csak jogellenes cselekmény lehet.⁵⁴

A bűncselekmény passzív alanya az élő ember. A büntetőjog az élet kezdetétől a halál beállásának időpontjáig védelmezi az emberi életet. Az orvostudomány különbséget tesz az agyhalál, a klinikai halál és a biológiai halál között. A büntetőjog az utóbbinak tulajdonít jelentőséget, mely akkor állapítható meg, ha a létfontosságú szervek leállása mellett bekövetkezik a keringési rendszer összeomlása, az agy- és idegműködés megszűnése, valamint a sejt- és szöveti rendszer felbomlása.⁵⁵

Az elkövetési magatartás eredménye az emberölés, tehát más ember halálának előidézése.

Mivel az emberölés nyitott törvényi tényállás, így az elkövetési magatartás bármely, a passzív alany halálának előidézésre alkalmas módon kifejezhető. Megvalósulhat tevéssel

⁵² a Büntető Törvénykönyvről

⁵³ Görgényi – Gula – Horváth – Jacsó – Lévy – Sántha – Váradi: Magyar Büntetőjog - Különös rész. Complex Kiadó, Budapest, 2013, (a továbbiakban: Különös Rész I.) 49. o.

⁵⁴ Uo. 49. o.

⁵⁵ Dr. Polt Péter: Új Btk. kommentár, Különös Rész, 3. kötet, XV. fejezet, Az élet, a testi épség és az egészség elleni bűncselekmények (a továbbiakban: Új Btk. kommentár), Nemzeti Közszerológati és Tankönyv Kiadó, Budapest, 2013, 108. o.

(aktív magatartás), illetve nem tevéssel (passzív mulasztással) is.⁵⁶ A törvényhozó csak utal valamiféle tevékenységre, mulasztásra, valamint a következményre anélkül, hogy az elkövetési módját vagy egyéb jellemzőit pontosan rögzítené.⁵⁷ Az ámokfutás esetén egyértelmű, hogy tevőleges magatartással valósul meg.

A bűncselekmény leggyakrabban valamilyen ölésre alkalmas eszköz igénybe vételével történik, de előfordul, hogy az elkövető a saját fizikai erejét hívja „segítségül” a cselekmény megvalósításához.⁵⁸ Elkövetési eszközként előszeretettel alkalmaznak fizikai tárgyakat, hideg fegyverek különböző nemeit, tűzfegyvereket és mérgeket is. Az emberölés fizikai eszközei általában olyan dologi jellegű tárgyak, mint például a fegyver, kés, borotva, karó, mérge stb.⁵⁹

A szándékos emberölés alaptényállásának keretében az emberölés módjának nincs jelentősége a minősítésre. Bizonyos elkövetési módok azonban kiemelésre kerültek az alaptényállás keretéből és minősített tényállások keretében kerülnek szabályozásra.⁶⁰

Az emberölés, így az ámokfutás is eredmény-bűncselekmény. A jogellenes magatartás mellett a beálló eredmény is követelmény a tényállásszerűséghez. Az emberölés eredménye a passzív alany – a sértett – halála.⁶¹ Az eredmény bekövetkezése mellett szükséges, hogy az elkövetési magatartás és a halál mint bekövetkezett eredmény között ok-okozati összefüggésnek kell fennállnia.⁶² Az okozati összefüggés közvetlen vagy közvetett, távoli vagy közeli volta kihatással van az elkövető a büntetőjogi felelősségének a mértékére.⁶³

Az emberölés akkor tekinthető befejezettnek, ha a sértett halála bekövetkezett. Kísérlet pedig akkor valósul meg, ha a szándékos ölési magatartást az elkövető megkezdte, de nem fejezte be, illetve ha a halál egyéb okból elmaradt.⁶⁴

A szándékos emberölés büntettének alanya bárki lehet. A Btk. 16. §-a értelmében a bűncselekmény alanya 12. életévét betöltött személy is lehet, ha a cselekmény

⁵⁶ Új Btk. kommentár 113. o.

⁵⁷ Magyar Büntetőjog Kommentár a gyakorlat számára, 3. kiadás, I. kötet, Dr. Kónya István: XV. fejezet, Az élet, a testi épség és az egészség elleni bűncselekmények (a továbbiakban: Magyar Büntetőjog Kommentár), HVG Orac Lap- és Könyvkiadó Kft. 475. o.

⁵⁸ Különös Rész I. 53. o.

⁵⁹ Magyar Büntetőjog Kommentár 472. o.

⁶⁰ Különös Rész I. 54. o.

⁶¹ Uo. 54. o.

⁶² Új Btk. kommentár 114. o.

⁶³ Magyar Büntetőjog Kommentár 473-474. o.

⁶⁴ Különös Rész I. 55. o.

elkövetésekor, a beszámítási képességen túl rendelkezett a bűncselekmény következményeinek felismeréséhez szükséges belátással.⁶⁵ A 160. § (1)-(2) bekezdése alapján az elkövető tehát abban az esetben is büntethető, ha a bűncselekmény elkövetésekor még „csak” a 12. életévét töltötte be.⁶⁶ Ez eltérést jelent a korábban hatályos Btk. rendelkezéséhez képest, mely alapján az emberölés büntettének alanya a 14. életévét betöltött és beszámítható személy lehetett.⁶⁷

Az emberölés tettesének minősül, aki közvetlenül saját tevékenységével vagy állat felhasználásával valósítja meg a tényállási elemet, – tehát az ölést– továbbá az is, aki a tudatzavara folytán büntetőjogi felelősségre nem vonható társával együtt vesz részt a tényállásszerű ölési cselekmény véghezvitelében (BH 1992. 565.).⁶⁸

A korábbi Legfelsőbb Bíróság 15. számú Irányelve szólt az élet és a testi épség büntetőjogi védelméről. Az Irányelvben rögzített iránymutatások nagy része ma is helyénvaló, azonban a 2012. évi C. törvény hatályba lépése, illetve az időközben bekövetkezett jogszabályi változások az irányelv korszerűsítését indokolták. Így lépett 2013. július 23.-tól az LB 15. számú Irányelve helyébe 3/2013. BJE határozat, illetve a 4/2013. BJE jogegységi határozat.

4.2. A minősített esetek

Az emberölés minősített eseteit a 160. § (2) bekezdése tartalmazza. A törvény a cselekmény és az elkövető társadalomra veszélyessége szempontjából emeli ki azokat a legjelentősebb körülményeket, amelyek bekövetkezése esetén rendkívül jelentős a cselekmény tárgyi súlya.⁶⁹ Az Alkotmánybíróság határozatában alkotmányellenesnek minősítette a halálbüntetést,⁷⁰ ezért a minősített esetekre a törvény által előírt büntetés a 10 évtől 20 évig terjedő szabadságvesztés, illetve az életfogytig tartó szabadságvesztés.

⁶⁵ Magyar Büntetőjog Kommentár 481. o.

⁶⁶ Különös Rész I. 57. o.

⁶⁷ Fehér Lenke – Görgényi Ilona – Gula József – Horváth Tibor – Lévay Miklós – Sántha Ferenc – Váradi Erika: Magyar Büntetőjog Különös rész. Complex Kiadó, 2009, 68. o.

⁶⁸ Új Btk. kommentár 108. o.

⁶⁹ Magyar Büntetőjog Kommentár 493-494. o.

⁷⁰ 23/1990. (X.31.) AB határozat

Az átokfutások elkövetése esetén is jelentősége van a minősítő körülményeknek.⁷¹ A legtöbb esetben a következő elkövetési módok minősítik fel a bűncselekményt: az előre kiterveltség, a különös kegyetlenséggel, a több ember sérelmére, illetve a több ember életét veszélyeztetve történő elkövetés.⁷²

4.2.1. Az előre kiterveltség

A bűncselekmény alanyi oldalával, vagyis a szándékosság tartalmi vonatkozásaival van összefüggésben. Az előre kiterveltség az elkövetőben végbemenő folyamat, mely felöleli magát az ölési szándék kialakulását, megerősödését és a végrehajtás körülményeinek kitervelését.⁷³ Az előre kitervelten történő elkövetés feltételezi azt, hogy az elkövető személy az ölési cselekmény véghezvitelének idejét, helyét és módját át/kigondolja. Továbbá, hogy felmérje a végrehajtást akadályozó, illetve segítő tényezőket.⁷⁴ Az ölési szándék olyan nyugodt lelkiállapotban alakul ki, amely nem zárja ki a cselekményre indító, illetve attól visszatartó motívumok józan mérlegelését.⁷⁵ A viszonylag nyugodt lelkiállapot nem azonosítható a teljes beszámíthatósággal, ugyanis előre kitervelten elkövetett emberölést korlátozott beszámítási képességű személy is elkövethet.⁷⁶ Az előre kiterveltségre a bűncselekménnyel összefüggő külső körülményekből lehet következtetni. Megfelelő alapot szolgáltat e minősítő körülmény megállapítására az elkövetési eszköz előzetes beszerzése. Ilyen lehet például, ha az elkövető nem sokkal a cselekmény elkövetése előtt – legtöbb esetben illegálisan – lőfegyvert vásárol. Az előre kiterveltség megállapítására csak abban az esetben kerülhet sor, ha az egyenes szándék kétséget kizáróan megállapítható.⁷⁷ Akkor tehát, ha az elkövető szándéka eshetőleges, az előre kiterveltség megállapítása kizárt.⁷⁸ A minősítő körülmény megállapításához elegendő, hogy az elkövető a végrehajtást csak főbb vonásaiban tervelje

⁷¹ Btk. 160. § (2) bekezdés a) – k) pontig

⁷² Btk. 160. § (2) bekezdés a) – d) – f) – g) pontja

⁷³ Magyar Büntetőjog Kommentár 494. o.

⁷⁴ Új Btk. kommentár 120. o.

⁷⁵ Különös Rész I. 61. o.

⁷⁶ Új Btk. Kommentár 121. o.

⁷⁷ Különös Rész I. 61. o.

⁷⁸ Új Btk. kommentár 120. o.

ki.⁷⁹ A tervszerűség már akkor is megállapítható, ha tudatilag döntő vonásaiban gondolja át, valamint alakítja ki a cselekmény végrehajtási módját. Tehát nem előfeltétel a cselekmény apró részletekbe menő kiterveltsége. Nem feltétel az sem, hogy az elkövető higgadtan, megfontoltan viselkedjen a bűncselekmény elkövetésekor.

Végül pedig fontos megjegyezni, hogy az emberölés előre kiterveltségét a céltudatosság és a tervszerűség jellemzi, amelynél nem köthető meghatározott időponthoz a cselekmény előre átgondolása.⁸⁰ Az emberölés előre kitervelt elkövetése ugyanis akkor is megállapítható, ha az ölés elhatározása és a végrehajtása között viszonylag rövid idő telik el, illetve ha a terhelt az ölési cselekmény valamennyi részletét nem tervezte meg előzetesen (BH 1995. 197.).⁸¹

4.2.2. Több ember sérelmére történő elkövetés

Akkor van helye több ember sérelmére elkövetett emberölés törvényi egység (összefoglalt bűncselekmény – *delictum complexum*) megállapításának, ha az elkövető akár egyetlen akarat-elhatározásból eredően, egy időben, illetve egymást követően, akár eltérő időpontokban és eltérő akarat-elhatározásból hajtja végre több (legalább 2) ember megölését.⁸²

A minősített eset megállapításához szükséges, hogy az egységbe foglalt ölési cselekmények szándékosak legyenek, azonos tényállásba ütközzenek, valamint elbírálásuk egy eljárásban történjen. Nem zárja ki a minősítés alkalmazását a szándékegység hiánya, valamint az sem, hogy az ölési cselekmények egymástól térben és időben elkülönülnek. Ez a minősítő körülmény a szándékos emberölés vonatkozásában alkalmazható.⁸³ Nem alkalmazható a minősítés, ha az elkövető egyik cselekménye az alapeset szerint, míg másik cselekménye az erős felindulásban elkövetett emberölés szerint minősül, ugyanis ilyenkor a halmazat szabályai szerint kell elbírálni a cselekményeket.⁸⁴

Több emberen elkövetett emberölés kísérletét kell megállapítani azonban, ha az elkövető egyenes ölési szándéka csak egy sértett vonatkozásában állt fenn, a többi sértett

⁷⁹ Különös Rész I. 62. o.

⁸⁰ Új Btk. Kommentár 121. o.

⁸¹ Uo. 122. o.

⁸² Uo. 127. o.

⁸³ Különös Rész I. 66. o.

⁸⁴ Új Btk. kommentár 128. o.

tekintetében csupán az eshetőleges szándék volt megállapítható (1983. 307.).⁸⁵ Megállapítható a minősítő körülmény akkor is, ha az ölésre alkalmas löfegyverből a sértettekre irányozottan leadott lövés folytán csak az egyik sértett szenved halálos kimenetelű sérülést (BH 2012. 255.).⁸⁶

Sajátosak a befejezettség és kísérlet szabályai. Összefoglalt tényállás esetén akkor beszélünk kísérletről, ha valamely tényállási elem megvalósul. Befejezettnek viszont akkor számít a bűncselekmény, ha az elkövető cselekménye a bűncselekmény minden tényállási elemét megvalósítja. Akkor állapítható meg a befejezettség, ha a bűncselekmény következtében több ember életét veszítette. Abban az esetben, ha 2 személy élete ellen irányult a cselekmény, viszont csak az egyik sértett halála következett be, a bűncselekménynek csupán a kísérlete valósult meg. Annak a körülménynek, hogy az egyik ölési cselekményt eshetőleges, míg a másikat egyenes szándékkal követték el, nincs jelentősége.⁸⁷

4.2.3. Több ember életét veszélyeztetve történő elkövetés

Ennél a minősített esetről az elkövetés másokat is érintő veszélyeztető módja alapozza meg a súlyosabb felelősséget. A minősítő körülmény megállapításának feltétele, hogy az elkövető egy vagy több konkrét sértetten kívül 2 vagy ezt meghaladó számú személy életét is veszélyeztesse, anélkül, hogy a szándéka a megölésükre irányulna. Az elkövető szándéka tehát meghatározott ember megölésére irányul, de a tudata átfogja, hogy a cselekménnyel több ember életét veszélyezteti.⁸⁸ Ebben az esetben a több emberen elkövetett emberölés büntette egyidejűleg minősülhet több ember életének veszélyeztetésével elkövetettnek is, hiszen a 2 minősítő körülmény nem zárja ki egymást.⁸⁹ A veszély a következőképpen definiálható: az elkövetési cselekménnyel szükségszerűen összefüggő, még létre nem jött olyan helyzet vagy esemény, amelynek bekövetkezésével

⁸⁵ Uo. 129. o.

⁸⁶ Uo. 120. o.

⁸⁷ Különös Rész I. 66. o.

⁸⁸ Uo. 66-67. o.

⁸⁹ Magyar Büntetőjog Kommentár 509. o.

reálisan számolni kell. S melynek bekövetkezése közvetlenül, avagy a testi épség vagy egészség jelentős sérelmén keresztül a fenyegetett személyek életének elvesztésével jár.⁹⁰

A cselekmény több emberen, sok ember életét veszélyeztetve elkövetett emberölés büntetnének minősül, ha az emberölés tényállásszerű elkövetési magatartása közveszélyt okoz vagy alkalmas annak okozására, mert a megölni szándékolt több személyen kívül (ölési szándék nélkül) sok vagy előre meg nem határozott ember életét is veszélyeztette (EBH 2002.731.).⁹¹

Az új törvény annyiban hozott változást a bírói ítélkezési gyakorlatban, hogy a megkívánt sértetti számot jelentősen kisebb számban határozta meg. A korábbi bírói gyakorlat szerint legalább 6 személy életének veszélybe kerülése alapozta meg a minősítő körülmény megállapítását, már azonban elegendő 2 személy életének veszélybe kerülése. Ebből következtetésként vonható le az, hogy magának az elkövetési módnak sem kell feltétlenül közveszélyes jellegűnek lennie.⁹²

4.3. Fegyveres elkövetés

Statisztikai szempontból vizsgálva a cselekmény elkövetési eszközét, a kutatók arra a megállapításra jutottak, hogy az ámokfutások kb. 98%-át lőfegyverrel követik el, míg az esetek kb. 2%-ában valamilyen szűrő-vágó eszközt használ az elkövető. Így nélkülözhetetlen a fegyveres elkövetés büntetőjogi szempontból történő vizsgálata. A Btk. a záró részben, az értelmező rendelkezések között határozza meg, mit tekint fegyveres elkövetésnek. Fontos tisztázni, hogy ez a kifejezés nem azonos a felfegyverkezve történő elkövetéssel. Fegyveres elkövetésnek számít, ha az elkövető lőfegyvert, robbanóanyagot, robbanószer, robbanóanyag vagy robbanószer felhasználására szolgáló készüléket tart magánál, vagy a bűncselekményt az előbb meghatározottak utánzatával fenyegetve követi el.⁹³ Míg felfegyverkezve követi el a bűncselekményt, aki az ellenállás leküzdése vagy megakadályozása érdekében az élet kioltására alkalmas eszközt tart magánál.⁹⁴ Az emberölés esetén nem számít minősített esetnek a fegyveres elkövetés.

⁹⁰ 3/2013. BJE határozat

⁹¹ Új Bt. kommentár 129. o.

⁹² Magyar Büntetőjog Kommentár 509-510. o.

⁹³ Btk. 459. § (1) bekezdés 5. pontja

⁹⁴ Btk. 459. § (1) bekezdés 6. pontja

A 12. számú Irányelv az enyhítő és súlyosító körülmények értékeléséről ad tájékoztatást. Az irányelv tartalmazza, hogy az elkövetés módját, mint tárgyi körülményt a büntetés kiszabásánál fokozottabban kell értékelni. Azonban a bűncselekmény eszközének a veszélyessége is jelentős mértékű bűnösségi körülmény. A felfegyverkezve és fegyveres elkövetést pedig indokolt súlyosító körülményként értékelni. A fegyveres és a felfegyverkezve történő elkövetés csak a törvény által meghatározott bűncselekmények esetén számít minősítő körülménynek.

4.4. Elhatárolás a sorozatgyilkosságtól

A több ember sérelmére elkövetett élet elleni támadások a legsúlyosabb bűncselekmények közé tartoznak, mivel az elkövető legalább 2 ember életének a kioltásáért felelős. Ilyen élet elleni támadásnak minősül a sorozatgyilkosság, a tömeggyilkosság és az ámokfutás is. Bár 3 különböző cselekményről van szó, bizonyos hasonlóságok azért megfigyelhetők.

A tömeggyilkosokra és az ámokfutókra egyaránt jellemző, hogy az ölési cselekmények között nincs úgynevezett nyugalmi időszak, valamint, hogy a bűncselekmény elkövetése után öngyilkosságot követnek el.⁹⁵ Az eltérést azonban az jelenti, hogy míg a tömeggyilkosok általában a tett helyszínén vetnek véget az életüknek, addig az ámokfutók később, egy más helyszínen.⁹⁶

Szempont	Ámokfutás	Tömeggyilkosság
Hasonlóság	– sértettek száma – általában nincs nyugalmi időszak („cooling off period”) – a bűncselekmény elkövetése után: elkövetői öngyilkosság	
Különbség	Az öngyilkosság elkövetése	
	– egy későbbi időpontban – az elkövetés helyétől eltérő helyen zajlik	–A tett helyszínén történik

1. táblázat: Az ámokfutás elhatárolása a tömeggyilkosságtól

(Forrás: Saját szerkesztés)

⁹⁵ Robert J. Morton (ed.): Serial Murder. Multi-Disciplinary Perspectives for Investigators. NCAVC, 2012 <http://www.fbi.gov/stats-services/publications/serial-murder/serial-murder-1#two> (m. i. 2014.10.05.)

⁹⁶ Palermo, G. B. (2007): Homicidal Syndromes. A Clinical Psychiatric Perspective. In: Kocsis, R. (ed.): Criminal Profiling. International Theory, Research, and Practice. Humana Press, Totowa, New Jersey. 14. o.

Azonban nézzük részletesebben a sorozatgyilkosság témakörét, illetve az elhatárolási ismérveket.

A legalább 3 ember megöléséért felelős személyt nevezzük sorozatgyilkosnak, feltéve, hogy a gyilkosságokat különböző időpontokban követte el. A sorozatgyilkosság sajátosságának tekinthető, hogy az egyes ölési cselekmények között van egy nyugalmi időszak, ezt nevezzük „cooling off period”-nak.⁹⁷

A témával foglalkozó szakemberek legtöbbször szerint a sorozatgyilkosság társadalmi jelenség. Az elkövetők nagy része a szörnyű cselekmény ellenére nem elmebeteg. Kimutatták, hogy a legtöbb sorozatgyilkos orvosok vagy rendőrök közül kerül ki, sokan közülük műveltek és az intelligenciájuk is kimagasló. Az elkövetők bármilyen brutális tettet visznek véghez, megbánást egyáltalán nem tanúsítanak. Nem éreznek se félelmet, se szénelmat. Az áldozataikat egyfajta tárgyként vagy szerkezetként kezelik. Egy sorozatgyilkos mondta egyszer azt, hogy áldozatait azért belezte ki, mert hajtotta a kíváncsiság, hogy milyenek lehetnek belülről és hogyan működnek.⁹⁸

A gyilkosok legtöbbször követik az előzőleg már „jól bevált” ölési mintát. Ezen túlmenően szinte mindig valamilyen áldozattípusra orientálódnak, akik hasonló fizikai, demográfiai jellemzőkkel rendelkeznek. Nincs konkrét adat arra vonatkozóan, hogy az esetek hány százalékában férfi az elkövető. Az igaz, hogy több férfi elkövetőről tudunk, de a női sorozatgyilkosok száma sem elenyésző. Utóbbiak kevésbé kegyetlen módon végeznek áldozataikkal, hiszen az elkövetéskor általában mérget használnak.⁹⁹

⁹⁷ Scott A. Bonn: Doc Bonn on Serial Killers
<http://www.docbonn.com/serial-killer-expert.html> (m. i. 2014.10.12.)

⁹⁸ Ebola Gein
<http://member.rpg.hu/cu/cuo25/sorozatg.htm> (m. i. 2014.10.13.)

⁹⁹ Vadas Judit: A legkegyetlenebb női sorozatgyilkosok
<http://www.life.hu/csalad/20140429-a-legkegyetlenebb-noi-sorozatgyilkosok-18.html> (m. i. 2014.10.11.)

Szempont	Ámokfutás	Sorozatgyilkosság
Áldozatok száma	2 vagy ennél több	Legalább 3
Elkövetés	Egyazon időpontban	Különböző időpontban
Nyugalmi időszak	Nincs	Van
Minta követése?	Nem jellemző mintakövetés	Legtöbbször követik az előzőleg már jól bevált „ölési mintát”
Áldozat kiválasztása	Legtöbbször a véletlen műve, az elkövető számára ismeretlen személyek	Mindig valamilyen áldozattípusra orientálódnak (hasonló fizikai, demográfiai jellemzők)
Pszichikum	Személyiségzavar	

2. táblázat: Az ámokfutás elhatárolása a tömeggyilkosságtól

(Forrás: Saját szerkesztés)

Természetesen van ellenpélda is arra, hogy a nők elsősorban méreggel ölnek. Vegyük csak Báthory Erzsébet grófnő példáját, akinek nevéhez a mítosz szerint 612 gyilkosság kapcsolódik. Leginkább szolgálólányok közül választott magának áldozatot. Volt, hogy ezernyi tűt szúrt a testükbe, de előfordult olyan is, hogy meztelenül kifektette őket a hóba és addig locsolta vízzel az áldozatokat, míg azok meg nem fagytak. Vérgrófnőként is emlegették, ugyanis rögeszmésen hitt abban, hogy a vértől megfiatalodik.¹⁰⁰

Fontosnak tartom megjegyezni, hogy a történészek vitatják e mítosz valóságtartalmát, és politikai, illetve anyagi indokokat feltételeznek a vádak hátterében.¹⁰¹

A sorozatgyilkosokat is többféle csoportba sorolhatjuk. A Szövetségi Nyomozó Iroda (FBI) megkülönbözteti a szervezeten gyilkolót, a szervezetlenül gyilkolót, illetve az orvos gyilkost.¹⁰² A motiváció alapján 6 további csoportra lehet bontani az elkövetőket. Vannak látnokok, küldetéstudatosak, élvhajászok, hatalomittasok, profitorientált, valamint női sorozatgyilkosok.¹⁰³ Holmes és DeBurger az élvhajászokat a hedonista jelzővel illetik.¹⁰⁴

¹⁰⁰ http://www.sorozatgyilkosok.hu/Bathory/Bathory_index.html (m. i. 2014.09.29.)

¹⁰¹ Szabó Klára: Mítosz kontra valóság, avagy igazságot Báthory Erzsébetnek http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/mitosz_kontra_valosag_avagy_igazsagot_bathory_erzsebetnek/ (m. i. 2014.10.10.)

¹⁰² <http://www.crimemuseum.org/crime-library/types-of-serial-killers> (m. i. 2014.10.02.)

¹⁰³ http://www.hotdog.hu/bunugyek_amerika/kriminalpszichologia/vizsgalat-alatt-sorozatgyilkosok (m. i. 2014.10.01.)

¹⁰⁴ http://www.sagepub.com/upm-data/23890_Pages_369_371.pdf (m. i. 2014.09.25.) 1. o.

A sorozatgyilkosokra és az ámokfutókra egyaránt jellemző a személyiségzavar, ami olyan viselkedés, illetve működésbeli zavart jelent, amely eltér az adott kultúrkör elvárásaitól. Ezt a zavart okozhatja gyermekkorban átélt bántalmazás vagy esetleg válás is.¹⁰⁵

Az FBI megalkotott egy profilt, amelybe a sorozatgyilkos személyiségjegyeit és jellemzőit sűrítette. Ezen jellemzők ismeretében eredményesebb lehet az elkövetők felkutatása. A profil alapján a tipikus sorozatgyilkos 18 és 32 év közötti, fehér bőrű, férfi, akit nagy valószínűséggel gyermekkorában bántalmaztak. Fiatalkori viselkedésében megfigyelhető volt az állatkínzás, a gyújtogatás vagy a kései ágybavizelés is. Ezt a 3 viselkedést nevezik együttesen „McDonald hármasként”.¹⁰⁶

4.5. A büntethetőség kérdése

A kóros elmeállapotú bűnelkövetőket már az ókori jogalkotás is megkülönböztette az egészséges bűnelkövetőktől.¹⁰⁷

A büntetőeljárás talán legfontosabb kérdése, hogy az elkövető büntetőjogilag felelősségre vonható-e. A beszámíthatóság fogalmát a Btk. ugyan nem rögzíti, de a IV. fejezet tartalmazza a büntethetőséget kizáró vagy korlátozó okokat.¹⁰⁸ A kóros elmeállapot szabályait részletesen a 17-18. § rögzíti. A korábban hatályos Büntető Törvénykönyvvel ellentétben a 2012. évi C. törvény már nem sorolja fel a kóros elmeállapot leggyakrabban előforduló típusait, azaz a fiziológiai rendellenességeket.

A törvény büntethetőséget kizáró okként szabályozza, ha a kóros elmeállapot miatt az elkövető képtelen arra, hogy felismerje a cselekményének következményeit, valamint, hogy ennek a felismerésnek megfelelően cselekedjen.¹⁰⁹

¹⁰⁵ Dr. Nagy Szilvia: Személyiségzavarok
<http://www.drnagy-szilvia.hu/publikaciok/szemzav/szemzav1.html> (m. i. 2014.09.16.)

¹⁰⁶ dr. Zsifkó Mariann: A terrorista profilja
http://www.biztonsagpolitika.hu/userfiles/file/PDF/zsifko_a_terrorista_profilja.pdf (m. i. 2014.10.11.)

¹⁰⁷ Még egy tömeggyilkos is megúszhatja a börtönt
http://hvg.hu/plazs/20111208_elmebeteg_tomeggyilkos_jog (m. i. 2014.10.14.)

¹⁰⁸ Btk. 15. §

¹⁰⁹ Dr. Köhalmi László: A kóros elmeállapot és a beszámítási képesség büntetőjogi szabályozása
<http://ujbtk.hu/dr-kohalmi-laszlo-a-koros-elmeallapot-es-a-beszamitasi-kepesség-buntetojogi-szabalyozasa/>
(m. i. 2014.10.09.)

Ha a kóros elmeállapot nem kizárta, hanem csak korlátozta az elkövetőt abban, hogy felismerje a cselekményének a következményeit, illetve, hogy e felismerés szerint cselekedjen, akkor nem biztosítható az elkövető büntetlensége. A korlátozottan beszámítható elkövető bűnösen elkövetett cselekménye bűncselekmény, azonban azt enyhébben kell elbírálni, az eljáró bíróságnak lehetősége van a büntetés korlátlan enyhítésére.¹¹⁰

A kóros elmeállapot szabályai nem alkalmazhatóak arra az elkövetőre, aki a bűncselekményt önhibájából eredő ittas vagy bódult állapotban követi el.¹¹¹

A kóros elmeállapot megállapítása mindig orvosszakértői kérdés. Leggyakrabban a védelem is az elkövető kóros elmeállapotára hivatkozik. Nincs ez másként a több embert megölő ámokfutók esetében sem.

A pécsi egyetemi lövöldöző esetén 3 orvosszakértő kirendelésére volt szükség ahhoz, hogy megállapítható legyen, kóros elmeállapotban követte-e Gere Ákos az ámokfutást. Az ő esetében a szakértői véleményeket egy speciális intézkedés, az IMEI-ben történő elmeállapot megfigyelés előzte meg.¹¹² Az esetet bővebben a következő fejezetben ismertetem.

¹¹⁰ Btk. 17. § (2) bekezdés

¹¹¹ Btk. 18. §

¹¹² Magyar Távirati Iroda (a továbbiakban: MTI) : Pécsi ámokfutás: befejezik G. Ákos elmeállapotának megfigyelését

http://www.delmagyar.hu/belfold_hirek/pecsi_amokfutasi_befejezik_g_akos_elmeallapotanak_megfigyeleset/2141392/ (m. i. 2014.09.29.)

5. Ámokfutások Magyarországon

Sajnálatos tény, hogy hazánk is besorolható azon országok közé, ahol már történt ilyen tragédia. Szerencsére azonban az európai viszonylathoz képest Magyarországon jóval kevesebbszer követtek el ámokfutást. Fontosnak tartom tisztázni, hogy ezt a terminológiát a köznapi szóhasználatban más eseményekre is rendszeresen alkalmazzák. „Köszönhető” ez leginkább a média által bemutatott történéseknek. Elsődlegesen a száguldozó autósok vonatkozásában használják legtöbbször a kifejezést.

Igyekszem olyan magyar eseteket is bemutatni, amelyek nem kaptak akkora nagy médianyilvánosságot, mint a pécsi egyetemi lövöldözés. Nyilván a jelentősége miatt azonban a későbbiekben erről is szó lesz. A bemutatás során először röviden ismertetem az esetet, majd pedig kitérek az elkövető büntetőjogi felelősségre vonásának körülményeire is.

5.1. Lövöldözés a Teréz körúti McDonald’s gyorsétteremben

A büntetlen előéletű, kellékesként dolgozó Bódi Zsolt 2000. július 4-én késő este bement egy budapesti gyorsétterembe, és több embert meglőtt. Az esetet azóta csak az „oktogoni mészárlásként” emlegetik. Azon az estén az elkövető öngyilkosságra készülve magához vette az illegálisan tartott Browning 65-ös típusú fegyverét. Egy padon ülve vetett volna véget az életének, ám 3 fiatalember hangoskodása megzavarta. Ezt követően ment a Teréz körúti McDonald’s-ba, ahol ismét találkozott az előbb említett fiatalokkal. Közülük kettőt körülbelül 1,5 méter távolságból fejbe lőtt. Ezután még 2 embert lőtt meg, akiknek cselekményével életveszélyes sérüléseket okozott. A fejbe lőtt fiatalok a kórházban belehaltak a sérüléseikbe, az egyik túlélő pedig a jobb szemére teljesen megvakult. A tettes egyik áldozatot sem ismerte. Saját maga sem tudott magyarázatot adni borzalmas tetteire, az eljárás során is csak egy „belső hang”-ra hivatkozott. A lövések után pár perccel önként megadta magát a rendőröknek. Az eljárás során beismerő vallomást tett, s többször is hangoztatta, hogy megbánta tettét.

Az elkövető 23 óra 50 perc körül érkezett a gyorsétterembe. Elsőként a mosdóba ment, majd mikor kijött az illemhelyről, rálőtt egy asztalnál ülő 3 főből álló baráti társaságra. Ezt követően rezzenéstelen arccal, a megrémült menekülő emberekkel együtt

ment ki az utcára. A Nyugati pályaudvar felé indul el, ahol két, vele szembe jövő fiatalra szintén rá lőtt.¹¹³

Kovács László rendőr a Blaha Lujza térről tartott társaival az Oktogon felé, amikor észrevettek egy gyanús fiatalembert, akit igazoltattak is. Ekkor derült ki, hogy a gyalogosnál fegyver van. A rendőrök által feltett kérdésre, miszerint miért van nála fegyver, érzelemmentes arccal a következőt felelte: „Lelőttem négy embert.” Magyarozatként annyit mondott, hogy ahhoz, hogy tettét meg tudja indokolni, egy hosszas filozófiai fejtegetésre lenne szükség.¹¹⁴

Az ügy szempontjából kulcsfontosságú a bűncselekmény elkövetési eszköze: az illegálisan tartott lőfegyver, mely nem világos, hogy hogyan került az elkövetőhöz.

A szörnyű cselekmény elkövetése után a felelősségre vonás sem váratott magára. A média visszhangja is az elkövető mielőbbi és minél szigorúbb megbüntetését szorgalmazta. A tárgyalások alkalmával számtalan tanút hallgattak meg, köztük azt a fiatalembert is, akit a jobb szemöldökénél ért a lövés. A szembesítésen kisebb vita alakult ki az elkövető és a megvakult fiú között, mivel mindketten másképpen idézték fel az eseményeket. A lövöldöző állítása szerint: „szó nélkül odaléptem, és fejbe lőttem”. A meglőtt fiatalembert szerint azonban a lövés előtt a következő szavakat mondta az elkövető: „most megkapjátok”.¹¹⁵

A bűncselekmény elkövetését maga az elkövető, Bódi Zsolt sem tagadta. Arra vonatkozóan azonban, hogy beszámítható-e, valamint, hogy fennáll-e valamilyen büntethetőséget kizáró ok, bizonyítást kellett lefolytatni. A kirendelt szakértői vélemények szerint az elkövető személyiségzavarban szenved. A lelki problémái mögött még gyermekkori traumák is meghúzódtak, amit a barátnőjével való veszekedése csak fokozott. A szakértők álláspontja eltérő volt a tekintetben, hogy fennáll-e Bódi Zsoltnál a bűnismétlés veszélye. Végül arra a megállapításra jutottak, hogy Bódi Zsolt beszámítható, így az emberölés miatt teljes mértékben büntethető.

¹¹³ Vass Enikő: 'Inkább ők pusztuljanak, mint én'

<http://index.hu/belfold/mei/> (m. i. 2014.10.13.)

¹¹⁴ Erdős Ákos: 'Lelőttem négy embert'

<http://index.hu/belfold/oktogon/> (m. i.: 2014.10.14.)

¹¹⁵ <http://www.origo.hu/itthon/20020212szocsata.html> (m. i. 2014.10.15.)

Jelen esetben is egyenes szándékkal elkövetett emberölés büntette valósult meg, hiszen a tettes közről, irányítottan lőtt a sértettek fejére, és ennek folytán a sértettek halála be is következett (BH 1998. 465.).¹¹⁶

2003-ban első fokon a Fővárosi Bíróság életfogytig tartó fegyházbüntetésre ítélte Bódi Zsoltot több emberen elkövetett emberölés büntette miatt. Az ügyész azonban tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabásáért fellebbezett, a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének kizárásával.¹¹⁷

A Fővárosi Ítéltábla tényleges életfogytiglani szabadságvesztésre súlyosította az elsőfokú ítéletet. Az Ítéltábla az ügyészség álláspontjával értett egyet, miszerint az elkövető személye olyan mértékben veszélyes a társadalomra, hogy mindenképpen indokolt kizárni a feltételes szabadságra bocsátásnak még a lehetőségét is.

Az esemény súlyosan megzavarta a köznyugalmat, megingatta az emberek biztonságérzetét, illetve mélyen felzaklatta a társadalmat. Az oktogoni lövöldöző az ítélet jogerőre emelkedése óta a szegedi büntetés-végrehajtási intézetben tölti a büntetését.

5.2. „Angyali nyugalmat” érzett a pécsi egyetemi lövöldöző

Az egész országot megrendítette a hír, miszerint iskolai ámokfutás történt egy magyarországi egyetemen, ahol 1 ember meghalt, 3 pedig megsebesült.¹¹⁸

2009. november 26-a, amikor Gere Ákos, a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvosi Karának gyógyszerész hallgatója kilép a Biofizikai Intézet földszinti mosdójából és rögtön löni kezd a szemben lévő gyakorlati terem bejárati ajtajának irányába. Nyolc lövést ad le, majd átmegy 2 gyakorlati termen, ezután pedig elhagyja az épületet. Az esemény után pedig 1 halott, 1 életveszélyes, illetve 2 súlyos sérült maradt.¹¹⁹

Az elkövető sportlövész volt. Nagy valószínűséggel azért vitte magával a saját, 9 mm-es Luger CZ85 típusú maroklőfegyverét, hogy megtámadja és megölje 3 fiú diáktársát, akik állítása szerint rendszeresen viccelődtek vele, illetve sokszor piszkálták.

¹¹⁶ Új Btk. kommentár 111. o.

¹¹⁷ MTI: Életfogytiglani börtönbüntetést kapott az oktogoni lövöldöző
<http://www.ma.hu/tart/ricikk/a/0/30443/1> (m. i. 2014.10.14.)

¹¹⁸ Ein Toter bei Amoklauf in Universität in Ungarn
<http://www.mz-web.de/panorama/ungarn-amoklauf-an-uni--student-toetet-kommilitonen,20642226,17923774.html> (m. i. 2014.10.09.)

¹¹⁹ Kátai: i.m. 130. o.

26-án Gere Ákos a gyakorlati óra megkezdése után kiment a mosdóba, körülbelül 9 percre. Az eset szempontjából jelentős, hogy a terembe csak kopogtatva lehetett bejutni, mivel a kifelé nyíló ajtó külső oldalán nem volt kilincs. Visszament a terembe, majd 6 perccel később ismét kiment a mosdóba. Ekkor már csak behajtott a terem ajtaját, hogy ne kelljen kopognia. Megközelítőleg 20 másodpercet lehetett a mosdóban, amíg betárazta a pisztolyát, ezután indult is vissza a terembe. Állítólag eközben a termekben viccelődni kezdtek az elkövető viselkedésén, felvetődött az is a hallgatók között, hogy be kellene zárni az ajtót, hogy ne tudjon visszajönni. Az egyik fiú felállt és az ajtóhoz lépett, hogy becsukja azt. Amikor az ajtó kilincse felé nyúlt, az elkövető is kilépett a mosdóból, és a terem felé indult. Felemelt, kinyújtott bal kezében tartotta a betárazott fegyvert, s mellmagasságban meglőtte a fiút. A sértett hanyatt esett, a felsőteste a laborajtó küszöbére került, míg lábai a bejárati ajtóba. Gere Ákos nem állt meg, átlépte a fiú padlón fekvő testét és még egyszer, most már has tájékon lőtt bele. A terem hátsó sarkában a padok alá bújt és a padlóra lefeküdt 2 fiú csoporttársa irányába, hozzávetőlegesen 11 méter távolságról még 4 célzott lövést adott le. A lövöldözés hangjára felfigyelt a takarítónő, aki kilépett a portásszoba ajtaján, hogy beazonosítsa a zaj forrását. Az elkövető az üvegezett ajtón keresztül, körülbelül 6 méterről, célzott lövést adott a nőre. Ezt követően a kijárat felé indult és elhagyta az egyetem épületét. Az épületből kilépve a pulóvere alá rejtette a fegyvert, s gyalog ment a 150 méterre található klinika hetedik emeletére, ahol felhívta a rendőrségi ügyeletet.¹²⁰

Gere Ákost a társai egyébként egy zárkózott, befelé forduló személyiségként jellemezték.¹²¹

A kirendelt orvosszakértő a vér- és vizeletminta alapján megállapította, hogy Gere Ákos a bűncselekmény elkövetésekor nem állt alkohol, kábítószer vagy a betegsége miatt korábban felírt gyógyszerek hatása alatt.

A szakértői vélemény szerint az elkövető személyiségzavarban szenved, amely enyhe fokban korlátozta őt abban, hogy a cselekmény valódi súlyát, társadalomra való veszélyességét felismerje, és ezen felismerés szerint cselekedjen. Megállapítást nyert

¹²⁰ Ein Toter bei Amoklauf in Ungar. Uni

<http://www.oe24.at/welt/weltchronik/Amoklauf-Ein-Toter-in-ungarischer-Uni/686454> (m. i. 2014.10.09.)

¹²¹ Ungarn: Student tötet Kommilitonen bei Amoklauf

<http://www.n24.de/n24/Nachrichten/Panorama/d/844848/ungarn--student-toetet-kommilitonen-bei-amoklauf.html> (m. i. 2014.10.09.)

továbbá, hogy a személyiségéből fakadóan nem zárható ki, hogy nem fog újabb erőszakos cselekményt elkövetni.¹²²

A bírósági tárgyalás során a legfontosabb annak a tisztázása volt, hogy kóros elmeállapotú-e az elkövető, tehát büntethető vagy sem. Erre a kérdésre vonatkozóan azonban eltérő tartalmú orvosszakértői vélemények születtek.

A bírósági tárgyaláson meghallgatták dr. Huszár András igazságügyi-orvos szakértőt, aki a lövöldözést követően legelsőként vizsgálta meg az elkövetőt. A szakértő az elkövetőt hullámzó tudatállapottal rendelkező személynek jellemezte. A szakértő azon kérdésére, hogy mit érzett a tetteinek elkövetésekor, az elkövető a következő választ adta: „angyali nyugalmat”.¹²³

A vád és védelem orvosszakértői által elkészített vélemény ellentmondásait fel kellett oldani. A vád által felkért szakértő szerint az elkövető enyhén, még a védelem által felkért szakértő szerint súlyosan korlátozott volt a magatartásainak mérlegelésekor. Az egymásnak ellentmondó szakértői vélemények miatt egy harmadik orvosszakértő kirendelését látta szükségesnek az eljáró bíróság büntetőtanácsa. A harmadik szakértői csoport által a következők kerültek megállapításra: az elkövető nem szenved skizofréniában, viszont személyiségzavara van, emiatt pedig tettét beszűkült tudatállapotban vitte véghez. Enyhe fokban korlátozva volt a cselekedetei súlyának felismerésekor,¹²⁴ de az úgynevezett tudatborulás nem következett be nála.¹²⁵

A kirendelt harmadik szakértő úgynevezett ellenőrző volt. Már nem vizsgálta meg az elkövetőt, hanem a kapott dokumentumok alapján készítette el a szakvéleményét.

Az elkövető az egyik szakértőnek arról számolt be, hogy autogén tréninggel próbálta kordában tartani az indulatait, ez azonban nem sikerült. Elmondta, hogy ezt a pszichoterápiás módszert alkalmazta akkor is, amikor a tragédia előtt kiment a mosdóba.

¹²² Kátai: i. m. 138. o.

¹²³ Máté Balázs: Az egyetemi lövöldöző pere: „angyali nyugalomban” ölt <http://www.bama.hu/baranya/kek-hirek-bulvar/az-egyetemi-lovoldozo-pere-angyali-nyugalomban-olt-383661> (m. i. 2014.10.15.)

¹²⁴ http://index.hu/bulvar/2011/12/14/szakertok_meghallgatasaval_folytatodik_a-pecsi-amokfuto_pere/ (m. i. 2014.10.13.)

¹²⁵ MTI: Szakértők vitáznak a pécsi ámokfutó beszámíthatóságán http://eduline.hu/felsooktatas/2011/11/30/Pecsi_lovoldozes_szakertok_vitaznak_az_amok_5IKW7U (m. i. 2014.10.07.)

Gere Ákos közölte továbbá a szakértővel, hogy már korábban is előfordult az, hogy az egyetemre elvitte magával a fegyverét.¹²⁶

Vita alakult ki a tárgyaláson arra vonatkozóan, hogy szerepet játszott-e a tragédia bekövetkezésében az a tény, hogy Gere Ákos az iskolai lövöldözést megelőző 7-8 napig nem szedte a gyógyszereit, holott előtte huzamosabb ideig a maximális adagot szedte. A védőügyvéd szerint Gere az elkövetéskor gyógyszerek hatása alatt állt. Utalt arra is, hogy védenca a tragédia után közvetlenül is hallucinált. Ezt az őt vizsgáló 5 orvos, valamint az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézetben történő elmemegfigyelés során is rögzítették. A kaposvári szakértők csoportja a teljes nyomozati anyag ismeretében amellet foglaltak állást, hogy semmilyen összefüggés nincs a gyógyszer elhagyása vagy tovább szedése, illetve a cselekmény elkövetése között.¹²⁷

Vitathatatlan, hogy Gere Ákos az emberölés büntettét egyenes szándékkal követte el, hiszen a sértettet közvetlen közről (jelen esetben felé állva) a mellkasára célzott pisztolylövésekkel ölte meg (BH 2003. 307.).¹²⁸

Az eljáró bíróság előre kitervelten, több ember ellen elkövetett emberölés kísérletében és kétrendbeli, maradandó fogyatékosságot okozó testi sértésben találta bűnösnek Gere Ákost. A Pécsi Törvényszék 2012. január 25-én, első fokon életfogytig tartó szabadságvesztéssel sújtotta a pécsi egyetemi lövöldözőt. Az ítélet szerint az elkövető legkorábban 30 év múlva kerülhet feltételesen szabadságra.¹²⁹ A bíróság ezen kívül az elkövetőt 2,5 millió forint bűnügyi költség megfizetésére kötelezte. Az elsőfokú ítélet ellen a védelem fellebbezést nyújtott be, amely arra irányult, hogy az életfogytiglani börtönbüntetés helyett határozott idejű büntetés kerüljön kiszabásra.

A jogerős ítéletet 2012. június 5-én hozta meg a másodfokon eljáró Pécsi Ítéltábla. Gere Ákost másodfokon is életfogytig tartó fegyházbüntetésre ítélték.¹³⁰ Az elsőfokú bíróság döntésén csak annyit változtatott a másodfokon eljáró bíróság, hogy a cselekményt 4 sértett sérelmére elkövetett, egységesen előre kitervelten, több emberen elkövetett

¹²⁶ MTI: Próbálta megnyugtatni magát tette előtt a pécsi lövöldöző

[http://hvg.hu/itthon.bunugy/20111215_autogen_trening_pecsi_lovoldozo](http://hvg.hu/itthon/bunugy/20111215_autogen_trening_pecsi_lovoldozo) (m. i. 2014.10.08.)

¹²⁷ <http://www.bama.hu/baranya/kek-hirek-bulvar/mellekhatasok-miatt-gyilkolhatott-a-pecsi-amokfuto-360003> (m. i.: 2014.10.10.)

¹²⁸ Új Btk. kommentár 111. o.

¹²⁹ Káta: i. m. 140. o.

¹³⁰ MTI: Másodfokon is életfogytiglant kapott a pécsi lövöldöző

http://index.hu/belfold/2012/06/05/masodfokon_is_elfogytiglant_kapott_a_pecsi_lovoldozo/ (m. i. 2014.10.11.)

emberölés büntette kísérletének minősítette. Erre a súlyosabb minősítésre irányult egyébként az ügyészség fellebbezése.¹³¹ Gere Ákos legkorábban 2039-ben bocsátható feltételesen szabadságra.¹³²

A Pesti Színház 2011 őszén Simon Stephens Punk Rock című darabját szeretne volna színre vinni, amely témája az iskolai erőszak. A darab kiválasztását a pécsi egyetemi ámokfutás is motiválta, mi több Eszenyi Enikő azt is szeretne volna, ha maga Gere Ákos is segíti a színészek felkészülését. Cél a darab minél hitelesebb feldolgozása volt, ezért megkeresték a börtönbüntetését töltő pécsi ámokfutót is.¹³³ A Vígszínház igazgatója kihangsúlyozta, hogy autentikus legyen az előadás, szükség van olyan külső szakértők bevonására is, akik végigkövették az eseményeket. Eszenyi Enikő szeretne volna, ha a darab 2 férfi főszereplője személyesen is beszélhet Gere Ákossal. Úgy vélte, hogy a színészek a személyes találkozás révén jobban megismerik az elkövető lelkét, az őt mozgató érzelmeket, ezáltal jobban tudnak azonosulni a darabbeli szerepükkel. Fel is vették a kapcsolatot Gere Ákos ügyvédjével, aki közölte, hogy ügyfele nem kíván ennek a „felkérésnek” eleget tenni. Így végül a lövöldözővel való találkozás meghiúsult.¹³⁴

Meglehetősen megbotránkoztam, amikor az esetet olvastam. Rendszeres színházba járóként fontosnak tartom a hiteles előadásmódot. Legfőképp az olyan színházi darabok esetében, amelyek aktualitása nem vitatható, továbbá amelyek a társadalom egésze szempontjából is fontos témát dolgoznak fel. A fent említett darab jelentőségét, időszerűségét nem vonom kétségbe, azonban nem értek egyet azzal, hogy a színészeknek egy gyilkos, jogerősen elítélt bűnözőtől kellene „tanulniuk”. Ettől már csak az lenne abszurdabb, ha az elkövetőt kérnék fel, hogy játssza el a főszerepet.

¹³¹ <http://www.origo.hu/itthon/20120605-jogeros-itelet-szulethet-a-pecsi-egyetemi-lovoldozo-ugyeben.html> (m. i. 2014.10.02.)

¹³² MTI: 2039-ben szabadulhat a pécsi lövöldöző + Videó

<http://mno.hu/ahirtvhirei/2039-ben-szabadulhat-a-pecsi-amokfuto-video-1081208> (m. i. 2014.10.02.)

¹³³ http://hvg.hu/kultura/20110829_eszenyi_pecsi_amokfuto (m. i. 2014.10.01.)

¹³⁴ http://eduline.hu/felsooktatas/2011/8/30/20110830_pecsi_lovoldozo_szinhez_darab#commentForm (m. i. 2014.10.12.)

5.3. A magyarbánhegyesi ámokfutó

Az utolsóként bemutatott eset óta még 1 év sem telt el, ugyanis 2014. május 15-én történt a tragédia a Békés megyei Magyarbánhegyesen. Egy 47 éves vecsési férfi közlőről, több pisztolylövessel rálőtt az ott tartózkodó 4 emberre. Egy férfi és egy nő még a helyszínen életüket veszítették.¹³⁵ T. Lajos még az elkövetés napján feladta magát a Békés Megyei Rendőr-főkapitányságon.

A Békés Megyei Főügyészség több ember sérelmére elkövetett emberölés büntette miatt kezdeményezte a férfi előzetes letartóztatását, amelyet a Békéscsabai Járásbíróság nyomozási bírója el is rendelt. Az ügyészség közleménye szerint a kényszerintézkedés alkalmazása a szökés, valamint az elrejtőzés veszélye miatt volt indokolt. Továbbá valószínűsíthető volt, hogy a gyanúsított kiemelt jelentőségű tárgyi bizonyíték (azaz a lőfegyver) elrejtésével vagy megsemmisítésével nehezítené a bizonyítás eredményességét, illetve fennállt a bűnismétlés veszélye is.¹³⁶

A tragédia mögött minden bizonnyal egy gyermekelhelyezési vita állt. A helyiek úgy tudták, az elkövető többször megfenyegette a családot azzal, hogy mindenkit megöl, ha kislányát, Napsugarat külföldre viszik.

A borzalmat csak fokozza az, hogy az óvodás kislány az apja karjából nézte végig a családja lemészárlását. A tanúvallomások szerint az apa a tette utána a következő szavakkal nyugtatta a kislányt: "Ne aggódj, csak fekszenek, játszanak". A túlélők vallomásai szerint a kislány az első lövések után megijedt és sikerült magát kiszabadítania apja karjaiból. Ezt követően egyből a ház irányába menekült. T. Lajos követte elszaladó gyermekét, és közben mindenkit lelőtt, aki vele szembe jött. Élettársa új párját a ház kapujában lőtte szíven, volt barátnője - aki állítólag várandós volt az elkövetés időpontjában - az ajtóban kapott 4 gyomorlövést, a hátsó kertben lőtte tüdején a volt anyósát, az asszony párját a lábán találta el.¹³⁷

Mint már említettem, az elkövető önként feladta magát, azonban a lőfegyver, mellyel az ámokfutást elkövette nem került elő. A rendőrök a tragédia után 2 héttel találtak a

¹³⁵ <http://nepszava.hu/cikk/1020749-elozetesben-a-csaladirtho> (m. i. 2014.10.14.)

¹³⁶ MTI: Előzetesben a magyarbánhegyesi rém

<http://www.atv.hu/belfold/20140516-elozetesben-a-magyarbanhegyesi-rem> (m. i. 2014.10.02.)

¹³⁷ Gaál Kata: Gyermekével a karjában lövöldözött a békési ámokfutó

http://velvet.hu/sztori/2014/05/27/gyerekevel_a_karjaban_lovoldozott_a_bekesi_amokfuto/ (m. i. 2014.10.01.)

Kettős-Körösben egy maroklőfegyvert. Valószínűsíthető volt, hogy a kiterjesztett helyszíni szemlén azt a lőfegyvert találták meg, amivel T. Lajos a bűncselekményt elkövette.¹³⁸

Az egész eljárás alatt jellemző volt T. Lajosra, hogy nem volt hajlandó együttműködni a hatóságokkal, még vallomást sem tett. Az elkövető csak azt a kijelentést tette, hogy egyáltalán nem tervezte a mészárlást. A fegyvert is élettársa új párjának kezéből csavarta ki, és ez után kezdett lövöldözni. A nyomozás során azonban sorra megcáfolták T. Lajos állításait. A rendőrség bizonyítani tudta, hogy a fegyvert az elkövető vásárolta az év elején.¹³⁹

Az elkövető május végén öngyilkosságot kísérelt meg a Békés Megyei Rendőr-főkapitányság fogdájában. A hozzátartozók állítólag korábban már jelezték annak a fegyintézetnek, ahol T. Lajos az előzetes letartóztatását tölti, hogy a férfi véget kíván vetni az életének. A fegyőrök ezért szigorú őrizet alatt tartották, szinte 5 percenként végeztek nála ellenőrzést, nehogy kárt tudjon magában tenni. Egy rendőrségi kihallgatásra szállítás alkalmával azonban elegendő volt néhány perc, hogy ruháiból kötelet sodorjon, majd hurkot készítsen és a másik végét egy bútorhoz rögzítse. A felakasztott férfit a rendőrök még időben megtalálták, így sikerült megmenteni az életét.¹⁴⁰

A férfit elmeorvosi vizsgálat céljából az Igazságügyi Megfigyelő és Elmeorvosi Intézetbe szállították, onnan pedig Szegedre, a Dorozsmai úti büntetés-végrehajtási intézetbe.¹⁴¹

Az ügyben az eljárás még folyamatban van, T. Lajos vonatkozásában jogerős bírósági döntés még nem született.

¹³⁸ MTI: Magyarbánhegyesi lövöldözés: fegyvert találtak a Kettős-Körösben

[http://hvg.hu/itthon.bunugy/20140527_magyarbanhegyesi_lovoldozes_fegyver](http://hvg.hu/itthon/bunugy/20140527_magyarbanhegyesi_lovoldozes_fegyver) (m. i. 2014.10.03.)

¹³⁹ <http://www.beol.hu/bekes/kek-hirek-bulvar/harom-fegyvere-volt-a-magyarbanhegyesi-amokfutonak-567593> (m. i. 2014.10.03.)

¹⁴⁰ <http://www.beol.hu/bekes/kozelet/felakasztotta-magat-a-magyarbanhegyesi-amokfuto-556622> (m. i. 2014.10.12.)

¹⁴¹ http://www.delmagyar.hu/szeged_hirek/szegeden_orzik_a_magyarbanhegyesi_amokfutot_/2389323/ (m. i. 2014.10.12.)

Összegzés

Magyarországon nem találkozunk az ámokfutásnak egy átfogó, egységesen mindenki által elfogadott fogalmával, ugyanis ilyen nem létezik annak ellenére sem, hogy több évszázados múltra vezethető vissza a jelenség. Ha mégis definiálni szeretnénk, akkor a külföldi esetekből az alábbiakra következtethetünk. Az ámokfutás egy előre megfontolt szándékkal, több emberen elkövetett emberölési cselekmény, ahol az áldozatok kiválasztása legtöbb esetben a véletlen mülk.

A legtöbb ember, amikor meghallja egy ámokfutás hírért, igyekszik magyarázatot találni a tragédia bekövetkezésére. Ez azonban nem egyszerű. Nem vezethető vissza ugyanis egyetlen kiváltó okra. Vannak bizonyos rizikófaktorok, amelyek együttes jelenléte fokozza az ámokfutás elkövetésének a valószínűségét, de még sincs szükség minden kockázati tényező együttes jelenlétére. A legfőbb különbség az okok között az, hogy az elkövető személyéhez vagy pedig a követlen környezetéhez kapcsolódnak.

Komoly hatást gyakorolnak a tömegtájékoztatási eszközök és a kulturális tényezők is a társadalmi környezetre. Mindenki által érzékelhető, hogy a híradásokban, egyéb műsorokban fokozott mértékben szerepel valamilyen formában az erőszak. Ez az emberek viselkedésére negatív irányban hat, hiszen a konfliktusok megoldására az erőszakos hozzáállást látják egyedüli lehetőségnek. Különösen veszélyes a fiatalokra és azokra a személyekre, akik a mindennapjaik során is találkoznak az erőszak valamilyen formájával, hiszen ilyenkor könnyen a formálódó személyiségük részévé válhat ez az erőszak orientált gondolkodásmód. Sok múlik a bűnügyi tájékoztatáson is, hiszen kutatások igazolták, hogy az erőszak jellemzően felülreprezentált szerepben jelenik meg a médiában.

Az ámokfutás a Btk.-ban szabályozott élet, testi épség és egészség elleni bűncselekmények közé tartozik, igaz konkrétan az ámokfutás nincs nevesítve, de az emberölés törvényi tényállása alkalmazandó rá.

Az ámokfutások esetén is van jelentősége a minősítő körülményeknek, elsősorban az előre kitervelten, a több ember sérelmére, illetve a több ember életét veszélyeztetve való elkövetés lehet releváns. A dolgozatban említésre került, hogy az ámokfutások nagy részét löfegyverrel követik el. Emiatt lényegesnek tartottam, hogy a fegyveres elkövetés büntetőjogi vonatkozására is kitérjek, annak ellenére, hogy az emberölés esetében nem számít minősítő körülménynek.

A tömeggyilkosokban és az ámokfutókban nem csak az a közös, hogy legalább 2 ember életének elvételeért felelősek, hanem hogy a bűncselekmény elkövetése után általában öngyilkosságot követnek el. Remélem, hogy a sorozatgyilkosság részletes bemutatásának hatására mindenki számára nyilvánvalóvá vált, hogy miben különbözik az ámokfutás jelensége a sorozatgyilkosságtól. Az ámokfutás esetén például nincs rendszeres elkövetés, valamint „érzelmi lehűlés” sem, továbbá nincs olyan ölési minta, amit a sorozatgyilkos minden egyes áldozatnál követ.

A büntetőeljárás legfontosabb kérdése, az elkövető büntetőjogilag felelősségre vonható-e vagy sem. A kóros elmeállapot mindig orvosszakértői kérdés, ennek megállapítására az eljáró bírónak se tudása, se kompetenciája nincs. Kulcsfontosságú az ámokfutók esetén is annak meghatározása, hogy az elkövetéskor fennállt-e a kóros elmeállapot. Az értékelésénél nagy a jelentősége, hiszen hatalmas a különbség a teljes büntethetőség, illetve a büntetés korlátlan enyhítése között.

Sajnos hazánkban is előfordult már ámokfutás, de szerencsére mégsem olyan gyakorisággal, mint Európában vagy az USA-ban. A dolgozatomat 3 hazai eset részletes bemutatásával kívántam lezárni. Elsőként a McDonald's-i lövöldözést, majd a pécsi egyetemi mészárlást, végül pedig a Magyarbánhegyesen történt ámokfutást tanulmányoztam.

Vitathatatlan, hogy az ámokfutások megelőzésére nincs bevált módszer. Véleményem szerint talán a szigorúbb engedélyezési eljárással lehetne minimálisra csökkenteni azoknak a személyeknek a körét, akik annak ellenére tartanak fegyvert, hogy arra alkalmatlanok. Úgy gondolom, talán komolyabban kellene venni a pszichológiai vizsgálatokat is, és gyakrabban kellene ellenőrizni a már fegyvertartási engedéllyel rendelkező személyek egészségi, mentális állapotát.

Végül pedig egy saját történettel zárnám a dolgozatot. Úgy érzem, a pécsi ámokfutás rázott meg lelkiileg a legjobban. Valószínűleg azért, mert pont abban az időben történt az esemény, amikor a végzős gimnazistáknak el kellett gondolkodniuk azon, melyik felsőoktatási intézménybe mennek továbbtanulni. Végzősként én is sorra vettem, mely egyetemeken nyílna lehetőségem jogot tanulni és a Pécsen történt ámokfutás nagymértékben befolyásolta a végső döntésemet. Sokszor a mai napig eszembe jut a pécsi eset, főként akkor, amikor helyet keresek magamnak egy zsúfolt előadóban.

Bibliográfia

- FEHÉR Lenke – GÖRGÉNYI Ilona – GULA József – HORVÁTH Tibor – LÉVAY Miklós – SÁNTHA Ferenc – VÁRADI Erika: Magyar Büntetőjog Különös rész. Complex Kiadó, 2009
- GÖRGÉNYI Ilona – GULA József – HORVÁTH Tibor – JACSÓ Judit – LÉVAY Miklós – SÁNTHA Ferenc – VÁRADI Erika: Magyar Büntetőjog - Különös rész. Complex Kiadó, Budapest, 2013, 48-75. o. (Különös Rész I.)
- GYURKÓ Szilvia – VIRÁG György: A bűn és a gyermekek ábrázolása a médiában. In: Kriminológiai Tanulmányok 46. (Szerk.: Virág György) Országos Kriminológiai Intézet, Budapest, 2009, 250-276. o.
- HERBERT Scheithauer – REBECCA Bondü: Amoklauf und School Shooting http://www.v-r.de/pdf/titel_leseprobe/1006452/978-3-525-40435-5.pdf, m. i. 2014.10.10.
- HORNYÁK Szabolcs: A gyermekkorúak bűnözése és megelőzésének lehetőségei. In: Pécsi Határőr Tudományos Közlemények II. (Szerk.: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán) Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, Pécs, 2003, 129-140. o.
- KÁTAI Rafael: Egyetemi lövöldözés a bizottságvezető szemével. Belügyi Szemle, 2012. évi 6. szám, 126-140. o.
- KULCSÁR Gabriella: Az iskolai ámokfutások etiológiája és a prevenció lehetőségei http://doktori-iskola.ajk.pte.hu/files/tiny_mce/File/Vedes/Kulcsar_Garbiella/Kulcsar_Gabriella_Ertekezes_nyilvanos_vedesre.pdf, m. i. 2014.07.06. (Kulcsár I.)
- KULCSÁR Gabriella: Megelőzhetőek-e az iskolai ámokfutások?. Belügyi Szemle, 2011. évi 6. szám, 50-61. o. (Kulcsár II.)
- KÓNYA István: Magyar Büntetőjog Kommentár a gyakorlat számára, 3. kiadás, I. kötet, XV. fejezet, Az élet, a testi épség és az egészség elleni bűncselekmények (Magyar Büntetőjog Kommentár), HVG Orac Lap- és Könyvkiadó Kft. 467-539. o.
- KÖVÉR András – KULCSÁR Gabriella: Kerekasztal-beszélgetés az ámokfutás jelenségéről. Ügyészek Lapja, 2010/5. 35-43. o.
- PALERMO, G. B. (2007): Homicidal Syndromes. A Clinical Psychiatric Perspective. In: KOCSIS, R. (ed.): Criminal Profiling. International Theory, Research, and Practice. Humana Press, Totowa, New Jersey. 3-26. o.
- PAP András László: Az autósztroda orvlövészei nyomában: adalékok az igazoltatás kriminalisztikai hasznosíthatóságához és a beszámíthatóság fogalmának kérdéshez. Belügyi Szemle, 59. évfolyam, 2011. évi 6. szám, 106-118. o.
- POLT Péter: Új Btk. kommentár, Különös Rész, 3. kötet, XV. fejezet, Az élet, a testi épség és az egészség elleni bűncselekmények (Új Btk. kommentár), Nemzeti Közszerológiai és Tankönyv Kiadó, Budapest, 2013, 105-139. o.
- RÉVÉSZ György: Erőszak az iskolában.

- (<http://old.btk.pte.hu/tanszekek/pszichol/letolt/Eroszak%20az%20iskolaban.pdf>, m. i. 2014.09.17.) 1-23. o.
- VAVRÓ István: A gyermek-és fiatalkori bűnözés. In: Kriminológiai Közlemények 59. (Szerk.: Domokos Andrea) Magyar Kriminológiai Társaság, Budapest, 2001, 48-54. o.
 - ZSIFKÓ Mariann: A terrorista profilja
(http://www.biztonsagpolitika.hu/userfiles/file/PDF/zsifko_a_terrorista_profilja.pdf, m. i. 2014.10.11.) 1-7. o.

Jogszabályok jegyzéke

- 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről
- 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről (Új Btk.)
- Legfelsőbb Bíróság 15. számú Irányelve (az élet és testi épség büntetőjogi védelméről)
- 3/2013. számú BJE határozat
- 23/1990. (X.31.) AB határozat

Internetes források

- <http://books.google.hu/books?id=tnPkFDU8orEC&pg=PA177&lpg=PA177&dq=pirate+war-cry+amok&source=bl&ots=3Zr2ZXD0eo&sig=pIlq-PP0QxJ6kBrLgNTAP3qVUGA&hl=hu&sa=X&ei=rBFFVInOCaHj7QaFmIDADQ&ved=0CCMQ6AEwAQ#v=onepage&q=pirate%20war-cry%20amok&f=false>, m. i. 2014.09.26.
- <http://www.phrases.org.uk/meanings/run-amok.html>, m. i. 2014.10.14.
- www.monsterku.com/malaysian-ghosts.html, m. i. 2014.10.05.
- Manuel L. Saint Martin: Running Amok: A Modern Perspective on a Culture-Bound Syndrome
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC181064/>, m. i. 2014.09.20.
- <http://www.phrases.org.uk/meanings/run-amok.html>, m. i. 2014.09.18.
- <http://dudenbuch.blog.hu/2010/12/05/amok>, m. i. 2014.07.28.
- Lovász Attila: Meng-amok
<http://uj szo.com/online/velemenyes-hatter/2012/12/17/meng-amok>, m. i. 2014.09.28.
- http://books.google.hu/books?id=_XhcAgAAQBAJ&pg=PA428&lpg=PA428&dq=Gimlette+amok+amnesia&source=bl&ots=oyLYaubzPA&sig=w2iz2ftjQZN4KWsOIPgUrK97iOs&hl=hu&sa=X&ei=oDJFVMf_BqOY7galkIDoCw&ved=0CCkQ6AEwAQ#v=onepage&q=Gimlette%20amok%20amnesia&f=false, m. i. 2014.09.23.
- Jens Hoffmann: Amok – ein neuer Blick auf ein altes Phänomen

- http://www.i-p-bm.com/images/stories/pdf/amok_ein%20neuer%20blick.pdf, m. i. 2014.10.13.
- Herbert Scheithauer – Rebecca Bondü: Amoklauf und School Shooting
http://www.v-r.de/pdf/titel_leseprobe/1006452/978-3-525-40435-5.pdf, m. i. 2014.10.10.
- Tringer László: A család szerepe a lelki egészség megőrzésében és helyreállításában
<http://www.magyarpaxromana.hu/kiadvanyok/csalad/tringer.htm>, m. i. 2014.09.16.
- http://doktori-iskola.ajk.pte.hu/files/tiny_mce/File/Vedes/Kulcsar_Garbiella/Kulcsar_Gabriella_Ertekezes_nyilvanos_vedesre.pdf, m. i. 2014.07.06. (Dr. Kulcsár Gabriella II.)
- Dr. Veress Dóra: Mi a pszichózis?
<http://elmedoktor.hu/skizofrenia/mit-jelent-az-hogy-pszichozis/>, m. i. 2014.09.19.
- Révész György: Erőszak az iskolában.
<http://old.btk.pte.hu/tanszekek/pszichol/letolt/Eroszak%20az%20iskolaban.pdf>, m. i. 2014.09.17.
- Krokovay Zsolt: Médiaetika
<http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/mediaetika-mediaetika/ch01.html#id464098>, m. i. 2014.09.25.
- Csányi Nikolett: Agresszió a médiában
<http://www.pindur.hu/index.php/nevelunk/558-agresszio-a-mediaban.html>, m. i. 2014.09.27.
- Scott A. Bonn: Doc Bonn on Serial Killers
<http://www.docbonn.com/serial-killer-expert.html>, m. i. 2014.10.12.
- <http://member.rpg.hu/cu/cuo25/sorozatg.htm>, m. i. 2014.10.13.
- Vadas Judit: A legkegyetlenebb női sorozatgyilkosok
<http://www.life.hu/csalad/20140429-a-legkegyetlenebb-noi-sorozatgyilkosok-18.html>, m. i. 2014.10.11.
- http://www.sorozatgyilkosok.hu/Bathory/Bathory_index.html, m. i. 2014.09.29.
- <http://www.crimemuseum.org/crime-library/types-of-serial-killers>, m. i. 2014.10.02.
- http://www.sagepub.com/upm-data/23890_Pages_369_371.pdf, m. i. 2014.09.25.
- Dr. Nagy Szilvia: Személyiségzavarok
<http://www.drnagy-szilvia.hu/publikaciok/szemzav/szemzav1.html>, m. i. 2014.09.16.
- http://hvg.hu/plazs/20111208_elmebeteg_tomeggyilkos_jog, m. i. 2014.10.14.
- Dr. Kőhalmi László: A kóros elmeállapot és a beszámítási képesség büntetőjogi szabályozása
<http://ujbtk.hu/dr-kohalmi-laszlo-a-koros-elmeallapot-es-a-beszamitasi-kepesseg-buntetojogi-szabalyozasa/>, m. i. 2014.10.09.
- Magyar Távirati Iroda (MTI): Pécsi ámokfutás: befejezik G. Ákos elmeállapotának megfigyelését
http://www.delmagyar.hu/belfold_hirek/pecsi_amokfutas_befejezik_g_akos_elmeallapotanak_megfigyeleset/2141392/, m. i. 2014.09.29.
- Vass Enikő: 'Inkább ők pusztuljanak, mint én.'

- <http://index.hu/belfold/meke/>, m. i. 2014.10.13.
- Erdős Ákos: 'Lelőttem négy embert.'
<http://index.hu/belfold/oktogonal/>, m. i. 2014.10.14.
- <http://www.origo.hu/itthon/20020212szocsata.html>, m. i. 2014.10.15.
- MTI: Életfogytiglani börtönbüntetést kapott az oktogoni lövöldöző
<http://www.ma.hu/tart/rcikk/a/0/30443/1>, m. i. 2014.10.14.
- <http://www.bama.hu/baranya/kek-hirek-bulvar/az-egyetemi-lovoldozo-pere-angyalinyugalomban-olt-383661>, m. i. 2014.10.15.
- http://index.hu/bulvar/2011/12/14/szakertok_meghallgatasaval_folytatodik_a_pecsi_amokfuto_pere/, m. i. 2014.10.13.
- MTI: Szakértők vitáznak a pécsi amokfutó beszámíthatóságán
http://eduline.hu/felsooktatas/2011/11/30/Pecsi_lovoldozes_szakertok_vitaznak_az_a_mok_5IKW7U, m. i. 2014.10.07.
- MTI: Próbálta megnyugtatni magát tette előtt a pécsi lövöldöző
http://hvg.hu/itthon.bunugy/20111215_autogen_trening_pecsi_lovoldozo, m. i. 2014.10.08.
- Máté Balázs: Az egyetemi lövöldöző pere: „angyalinyugalomban” ölt
<http://www.bama.hu/baranya/kek-hirek-bulvar/mellekhatasok-miatt-gyilkolhatott-a-pecsi-amokfuto-360003>, m. i. 2014.10.10.
- MTI: Másodfokon is életfogytiglant kapott a pécsi lövöldöző
http://index.hu/belfold/2012/06/05/masodfokon_is_eletfogytiglant_kapott_a_pecsi_lovoldozo/, m. i. 2014.10.11.
- <http://www.origo.hu/itthon/20120605-jogeros-itelet-szulethet-a-pecsi-egyetemi-lovoldozo-ugyeben.html>, m. i. 2014.10.02.
- MTI: 2039-ben szabadulhat a pécsi lövöldöző + Videó
<http://mno.hu/ahirtvhirei/2039-ben-szabadulhat-a-pecsi-amokfuto-video-1081208>, m. i. 2014.10.02.
- http://hvg.hu/kultura/20110829_eszenyi_pecsi_amokfuto, m. i. 2014.10.01.
- http://eduline.hu/felsooktatas/2011/8/30/20110830_pecsi_lovoldozo_szinhas_darab#commentForm, m. i. 2014.10.12.
- <http://nepszava.hu/cikk/1020749-elozetesben-a-csaladirto>, m. i. 2014.10.14.
- MTI: Előzetesben a magyarbányhegyesi rém
<http://www.atv.hu/belfold/20140516-elozetesben-a-magyarbanhegyesi-rem>, m. i. 2014.10.02.
- Gaál Kata: Gyerekével a karjában lövöldözött a békési amokfutó
http://velvet.hu/sztori/2014/05/27/gyerekevel_a_karjaban_lovoldozott_a_bekesi_amokfuto/, m. i. 2014.10.01.
- MTI: Magyarbányhegyesi lövöldözés: fegyvert találtak a Kettős-Körösben
http://hvg.hu/itthon.bunugy/20140527_magyarbanhegyesi_lovoldozes_fegyver, m. i. 2014.10.03.
- <http://www.beol.hu/bekes/kek-hirek-bulvar/harom-fegyvere-volt-a-magyarbanhegyesi-amokfutonak-567593>, m. i. 2014.10.03.

- <http://www.beol.hu/bekes/kozelet/felakasztotta-magat-a-magyarbanhegyesi-amokfuto-556622>, m. i. 2014.10.12.
- http://www.delmagyar.hu/szeged_hirek/szegeden_orzik_a_magyarbanhegyesi_amokfuto_/2389323/, m. i. 2014.10.12.
- <http://elearn.hawk-hhg.de/projekte/medienidentitaet/pages/diskurs/amok-und-medien/i-allgemeiner-teil/definition.php>, m. i. 2014.09.27.
- http://www.hotdog.hu/bunugyek_amerika/kriminalpszichologia/vizsgalat-alatt-sorozatgyilkosok, m. i. 2014.10.01.
- Robert J. Morton (ed): Serial Murder
<http://www.fbi.gov/stats-services/publications/serial-murder/serial-murder-1#two>, m. i. 2014.10.05.
- Szabó Klára: Mítosz kontra valóság, avagy igazságot Báthory Erzsébetnek
http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/mitosz_kontra_valosag_avagy_igazsagot_bathory_erszebetnek/, m. i. 2014.10.10.
- Ein Toter bei Amoklauf in Ungar. Uni
<http://www.oe24.at/welt/weltchronik/Amoklauf-Ein-Toter-in-ungarischer-Uni/686454>, m. i. 2014.10.09.
- Ungarn: Student tötet Kommilitonen bei Amoklauf
<http://www.n24.de/n24/Nachrichten/Panorama/d/844848/ungarn--student-toetet-kommilitonen-bei-amoklauf.html>, m. i. 2014.10.09.
- Ein Toter bei Amoklauf in Universität in Ungarn
<http://www.mz-web.de/panorama/ungarn-amoklauf-an-uni--student-toetet-kommilitonen,20642226,17923774.html>, m. i. 2014.10.09.